

საქართველოს მთვარი

№31 სექტემბერი - ოქტომბერი 2013 წელი

შეკვეთის სამსახურის უფროსი

ყველა კითხვა
ყურბანთან
დაკავშირებით

მშობლების
დაფასება

სიკეთის მოწოდება
და სიავის აკრძალვა

სიტყვისა და
პირობის ერთგულება

ՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ძვირფასო მკითხველო!

ძვირფასო მკითხველო! სულ რამდენიმე დღე დარჩა და შემობრძანდება ისლამური სამყაროს ორ უდიდეს დღესასწაულთაგან ერთ-ერთი - ყურბან ბაირამი. წინასწარ მოგილოცავთ ამ უძვირფასეს დღესასწაულს და გისურვებთ დასწრებოდეთ მრავალს. დაე უზენაესმა ალლაჰმა მოგცეთ გულწრფელი და მტკიცე რწმენა. დიადმა ღმერთმა ყველას გვარგუნოს იმის საშუალება და უნარი, რომ ოჯახი ვასაზრდოოთ ალალი ლუკ-მით.

ყურბან ბაირამის დღეები, ეს არის ისლამური სამყაროს კიდევ ერთი უდიდესი სიხარულისა და ბედნიერების გაზიარების დღეები. თუკი დავაკვირდებით ისლამის სიღიადეს, დავინახავთ, რომ აქ არცერთი დღესასწაული არ არის მხოლოდ მდიდრების სიხარულისა და ბედნიერებისათვის. ისლამი დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს საზოგადოების ღარიბ ფენას და იმისათვის, რომ რამაზნის ან ყურბანის დღესასწაულის დროს ღარიბებმა თავი არ ივრძნონ დაჩავრულად, შეძლებისუნარიან მუსლიმებს მათ მიმართ ამ დღეებში განსაკუთრებული ყურადღებისკენ მოუწოდებს.

აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ისლამი საზოგადოების ღარიბი ფენის მიმართ არ-ნახული ხელგაშლილობისაკენ მოუწოდებს. გამომდინარე აქედან, ზექათის, ფითრის მოწყალების და ყურბნის მსგავსი სავალდებულო ღვთისმსახურებები მდიდრისა და ღარიბის მიმართ შურისა და გაუტანლობის აღმოფხვრისკენ არის მიმართული. წმინდა მუჰამმედ შუამავალი თავისი ძვირფასი სიტყვებით გვასწავლის, რომ „არ ჩიათვლება სრულფასოვან მორნმუნედ ის, ვისაც მეზობელი მშიერი ჰყავს, ხოლო თავად დანაყრებული სძინავს“. ეს სიტყვები აშკარად იცავს ღარიბების უფლებას. ისლამი არ დაუშვებს არაჯურთი პიროვნების უსამართლოდ დასჯას ან ჩაგვრას.

დღეს, როგორც ვხედავთ, მსოფლიოს საზოგადოება დღითიდლე ვითარდება და იბრძვის ცივილიზაციის მწვერვალების დასაპყრობად. ეს, რა თქმა უნდა, სახარბიე-ლო რამ არის, მაგრამ სამწუხაროა ის, რომ ასეთმა ვითარებამ მნიშვნელოვანი ზღვარი გააჩინა მდიდარსა და ღარიბს შორის. ალბათ რომ არა სახელმწიფოს მიერ გამოჩენი-ლი კეთილი ნება სოციალური დახმარების სახით, ბევრი ოჯახი შიმშილის ზღვარზე აღმოჩნდებოდა. ისლამში არსებული სხვადსხვა სახის სავალდებული მატერიალური ღვთისმსახურება, სონრედაც ცხოვრების პირობებს აბალანსებს და ადამიანებს იცა-ვს უპოვრობის გამო დაღუპვისგან. თუკი საზოგადოება უპირობოდ შეასრულებს მას-ზე დაკისრებულ ადამიანურ ვალს განურჩევლად მრნამსისა, ქვეყანა მაშინ შეიძლება იდგეს განვითარების გზაზე. ამ შემთხვევაში მდიდრები და ღარიბები ერთმანეთის მი-მართ სიყვარულითა და პატივისცემით განიმასჭვალებიან, ვინაიდან ისინი შეასრულე-ბენ ადამიანურ ვალდებულებებს და ეს ორივე მხარისთვის ბედნიერი თანაცხოვრების გარემოს შექმნის. წარმატების მიღწევას დაუზარელი გარჯა სჭირდება, ხოლო წარუ-მატებლობა უმოქმედობითაც მიღწევა. ამიტომაც, წუთისოფელსა და საიქიოში ბედ-ნიერი ცხოვრების სურვილი მხოლოდ გულწრფელი რწმენით, პატიოსნური ცხოვრები-თა და დაუზარელი შრომით მიღწევა.

კიდევ ერთხელ გილოცავთ დამდეგ ყურბან ბაირამს, გისურვებთ ჯანმრთელობას, ბეჭდიერებას, რწმენის სიმტკიცეს და წარმატებებს.

كَلَمْ مُبَارَكٌ

Happy Eid

عِيد مُبارَكٌ

ადამ შანთაძე

სარულიად საქართველოს მუფთის მოადგილე

კითხვები ყურბანთან და კავშირებით

რას ნიშნავს ყურბანი და რა ადგილი უკავია მას ისლამში?

სიტყვა „ყურბანი“ -ლეკსიკური მნიშვნელობა დაახლოებას ნიშნავს, ხოლო მისი განმარტება, როგორც რელიგიური ტერმინის, ასეთია: ღვთისმსახურების მიზნით მსხვილფეხა რქოსანი, ან წვრილფეხა პირუტყვის ყურბნის სადღესასწაულო დღეებში განსაზღვრული წესების დაცვით დაკვლა.

მორწმუნე, რომელიც გონიერია, თავისუფალია, გააჩნია სახლ-კარი და რელიგიური კანონზომიერების მიხედვით შეძლებისუნარიან პიროვნებად ითვლება, ვალდებულია წელიწადში ერთხელ, უზენაესი ალლაჰის კრისტიანულების მოპოვების მიზნით დაკლას ყურბანი.

ყურბნის დაკვლით შესრულებულ ღვთისმსახურებას საუკუნეების განმავლობაში მნიშვნელოვანი ადგილი ეჭირა, ვი-

ნაიდან ასეთი ქმედება მიანიშნებს იმას, რომ საჭიროების შემთხვევაში მუსლიმი ადამიანი მზად არის ალლაჰის სახლის ხელთარსებული ქონება დაუნანებლად გაიღოს.

ყურბნის დაკვლა, ჰანეფი მეზჰების სწავლების მიხედვით, ვაჯიბი, ანუ სავალდებულო, ხოლო დანარჩენი სხვა სწავლებების მიხედვით სუნნეთი მუექქედა, რაც იმას ნიშნავს, რომ წმინდა მუჰამმედ შუამავალი მას ყოველწლიურად ასრულებდა.

ყურბნის დაკვლა რელიგიურ წყაროებში?

ყურბნის, როგორც რელიგიური ღვთისმსახურების, შესახებ წმინდა ყურანში რამდენიმე აიათი არსებობს. სურა „საფფათის“ 107-ე აიათში ნათლადაა აღნერილი ის გარემოება, თუ როგორ გამოიგზავნა ყურბანი წმინდა იბრაჰიმის ძის -ის-მაილის, ყურბნად შეწირვის სანაცვლოდ:

„და გამოსასყიდად ვუბოძეთ მას უდიდესი შესანირი.“

გარდა ამისა სურა ჰაჯის 34-ე აიათშიც ყურბნის შესახებაა საუპარი: „ყოველი თემისთვის ჩვენ დაგადგინეთ მსხვერპლშენირების ადგილი, რათა მათ ახსენონ აღლაპის სახელი საქონელზე, რომელიც მან უბოძა.“

„და ე, დაამოწმონ მათ ის, რასაც სარგებელი მოაქვს მათთვის და ახსენონ აღლაპის სახელი პირუტყვზე დანიშნულ დღეს, რომელიც მან სარჩოდ უბოძა. ჭამეთ მისგან და უწყალობეთ გაჭირვებულ ღატაკებს!“ (სურა ჰაჯი, აიათი 28)

„აქლემები დაგიდგინეთ აღლაპისთვის ზვარაკად შესანირ რიტუალურ სიმბოლოდ. მათ მოაქვთ თქვენთვის სიკეთე. მაშ, წარმოთქვით მათზე აღლაპის სახელი, როცა დაგანან მწკრივად და როცა გვერდზე დაეცემიან; ჭამეთ მათგან და უწილადეთ იმათ, ვინც მცირედითაა კმაყოფილი და ვინც ითხოვს სილატაკის გამო. ასე დაგიმორჩილეთ ისინი, ეგებ შეიქმნეთ მაღლიერნი!“

„უსათუოდ ვერ მიაღწევს აღლაპთან ხორცი შესანირისა და ვერც სისხლნი მისი. მაგრამ მიუვა მას მხოლოდ თქვენი ღვთისმოშიშობა. ასე დაგიმორჩილათ მან ისინი თქვენ, რათა ადიდოთ აღლაპი იმისთვის, რომ დაგაყენათ სწორ გზაზე. მაშ, ახარე სიკეთისმქმნელთ!“ (სურა ჰაჯი, აიათი 36-37)

აღნიშნულ აიათებში ნათლად ჩანს, რომ ცხოველის დაკვლა მხოლოდ ღვთისმსახურების მიზანს ემსახურება. აქვე აღსანიშნავია ისიც, რომ ამ მიზნით დაკლული საქონლის ხორცი, ან სისხლი არ მიაღწევს ღვთის წინაშე, მაგრამ ასეთი ქმედება ადამიანის გულწრფელობისა და ღვთისმოშიშობის უდიდესი გამოხატულება. ბა.

რა არის ყურბნის დაკვლის მიზანი?

ყურბნის დაკვლის უმთავრესი მიზანი უზინაესი აღლაპის მადლიერება და მასთან დაახლოების სურვილია. ამასთან ერთად,

ყურბანისოციალური, უთიერთდახმარებისა და თანადგომის ნიმუშია. ყურბნის ხორცით ღარიბები მნიშვნელოვან სარგებელს ღებულობენ. ამრიგად, აღნიშნულ ღვთისმსახურების მიზანი დიად გამჩენთან სიახლოვე და ადამიანებისთვის თავგანწირვაა.

ისლამმა საზოგადოების გაერთიანებისა და გამთლიანებისთვის გარკვეული ვალდებულებები და პრინციპები დანერგა. სწორედაც, ისლამის რელიგიის ესოდენ მნიშვნელოვანი თავისებურებები, რომლებიც ზექათის, ჰაჯობისა და ყურბნის სახით სოციალურ სფეროშია აქტუალური, ქონებრივ ღვთისმსახურებაში იკვეთება. აღნიშნული ღვთისმსახურებები დასაბამიდან დღემდე ყველა მუსლიმის ერთიანი ვალდებულებებია და მისი არსიარასდროს დამდგარა ცვლილების წინაშე. ის თაობიდან თაობას უცვლელად გადაეცემა.

როდის ხდება ყურბნის დაკვლა?

ყურბანი ყურბან ბაირამის პირველი სამი დღის განმავლობაში უნდა დაიკლას. კერძოდ; იქ, სადაც ბაირამის სადღესასწაულო ლოცვა სრულდება, ყურბნის დაკვლა იწყება ლოცვის შემდეგ, ხოლო სადაც გარკვეული მიზეზების გამო არ სრულდება სადღესასწაულო ლოცვა, იწყება დილის ნამაზის შემდეგ. ყურბნის დაკვლა ბაირამის მესამე დღის მზის ჩასვლამდე გრძელდება. ამ დროის ფარგლებში, დღისით თუ ღამით, შეიძლება ყურბნის დაკვლა, თუმცა დღისით დაკვლა უკეთესია. ასევე უმჯობესია ყურბანი ბაირამის პირველ დღეს დაიკლას.

შაფი მეზჰების სწავლების მიხედვით ყურბანი, შესაძლებელია, ბაირამის მეოთხე დღესაც დაიკლას.

რომელი ცხოველების დაკვლა შეიძლება ყურბნად?

ყურბნად შესაძლებელია დაიკლა; ცხვარი, თხა, მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი, კამეჩი და აქლემი. გარდა აღნიშნული ცხო-

ველებისა, ყურბნად სხვა ცხოველის დაკვლა მიუღებელია. იმისათვის, რომ ზემოთ აღნიშნული ცხოველები ყურბნად დაიკლას, აუცილებელია მათი ასაკი შეადგენდეს: ცხვარი და თხა უნდა იყოს ერთი წლის, კამეჩი და მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი-ორი წლის, ხოლო აქლემი-ხუთი წლის.

თუმცა ცხვარი, რომელიც იქნება 6 თვის და შეხედულებით ერთი წლისას ჰგავს, შესაძლებელია, დაიკლას ყურბნად.

როგორი უნდა იყოს საყურბნე ცხოველი?

საყურბნე ცხოველი ჯანმრთელი, უნაკლო და მოვლილი უნდა იყოს. გამომდინარე აქედან, ცხოველის, რომელიც იქნება დავარდნილი, გამხდარი, ბრმა ერთი ან ორივე თვალით, ძირშივე მოტეხილი ექნება ერთი, ან ორივე რქა, მოჭრილი ექნება ენა, კუდი, ყურები, ძუძუ, დაცვენილი ექნება კბილების სრული, ან უმეტესი ნაწილი, ყურბნად დაკვლა მიუღებელია. მაგრამ თუკი ცხოველს დაბადებიდან არ აქვს რქა, კოჭლობს, ან ერთი ყური გახვრეტილი ან კიდევ დაზიანებული აქვს, ეს არაა დაბრკოლება მისი ყურბნად დაკვლისას.

რას უნდა მიექცეს ყურადღება ყურბნის დაკვლის დროს?

საყურბნე ცხოველი დაკლის დროს არ უნდა ვაწვალოთ. ცხოველი საქმის მცოდნე პიროვნებამ უნდა დაკლას და ეს პროცესი სწრაფად უნდა შესრულდეს. გარდა ამისა, გარემოს სისუფთავის დასაცავადაც საჭირო ზომები უნდა იყოს მიღებული. ასევე აღსანიშნავია, რომ თუკი რამდენიმე ცხოველი ერთად იკლება, ყურადღება უნდა მიექცეს იმას, რომ საქონელი ამ პროცესს არ ხედავდეს.

ყურბანის დაკვლის დროს რა ადგილი უკავია „ბისმილლაპის“ წარმოთქმას და რომელი ვედრება იკითხება?

ნებისმიერ შემთხვევაში, როდესაც ცხოველი იკლება, აუცილებელია „ბის-

მილლაპის“ წარმოთქმა. თუკი ცხოველის დაკლის პროცესში პიროვნება „ბისმილლაპის“ შეგნებულად არ წარმოთქმას, იმ ცხოველის ხორცის ჭამა არ შეიძლება. თუმცა დავიწყების შემთხვევაში ნებადართულია.

ყურბნის დაკლის წინ სამჯერ „ბისმილლაპი ალლაპუ ექბერ“ წარმოითქმება და ქვემოთ მოცემული აიათებიდან ერთ-ერთი, ან ორივე ვედრების სახით იკითხება:

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايِ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذِلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ
 الْمُسْلِمِينَ

ყულ ინტელექტუალი ვე ნუსუქი ვე მე-პიაირ ვე მემათი ლილლაპი რაბბილ აალემინ ლა შეიქე ლეპ. ვე ბი ზალიქე უმირთუ ვე ენე ევველულ მუსლიმინ.

„უთხარი: უეჭველად, ჩემი ლოცვა და შესანირი ჩემი და სიცოცხლე და სიკვდილი ჩემი სამყაროთა ლერთის, ალლაპისთვისაა. მოზიარე არ ჰყავს მას. მე ეს მებრძანა, და მე ვარ პირველი მუსლიმთავანი“. (სურა „ენამი“, აიათი 162-163)

اِنِّي وَجَهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ
 وَالْاَرْضَ حِि�ْنَا وَمَا اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

„ინნი ვეჯჯეპთუ ვეჯპიე ლილლეზი ფეტერეს-სემავათი ველ ერდე პანიფერ ვე მა ენე მინელ მუშრიქინ.

უეჭველად, მე ვპოვე სათაყვანო, რომელმაც გააჩინა ცანი და დედამიწა, და მივიქეცი ერთლმერთიანობისაკენ, და მე არ გავუჩენ მას თანაზიარს! (სურა ენამი, აიათი 79)

ყურბნის დაკვლის დროს აუცილებელია გვქონდეს აბდესი?

არ არის აუცილებელი ყურბნის დამკვლელს ჰქონდეს აბდესი. თუმცა გამომდინარე იქედან, რომ ყურბანი არის ლვთისმსახურება, უმჯობესია გვქონდეს აბდესი.

რომელი ცხოველი შეიძლება დაკლას რამდენიმე პიროვნებამ საზიაროდ?

ცხვარი და ოხა შეიძლება მხოლოდ ერთმა პიროვნებამ დაკლას. ხოლო რაც შეეხება მსხვილფეხა რქოსან ცხოველებს, ძროხას, ხარს, კამეჩისა და აქლემს, შესაძლებელია, საზიაროდ დაიკლას ერთიდან შვიდი ადამიანის ჩათვლით. ეს საკითხი წმინდა შუამავლის ჰადისებით არის დამტკიცებული. ასევე უნდა ითქვას, რომ არ არის აუცილებელი მოზიარეთა რაოდენობა განისაზღვროს კენტად. (ებუ დავუდ, დეპაია, 7-8)

ვინ არის ვალდებული დაკლას ყურბანი?

მორწმუნე, რომელიც გონიერია, თავისუფალია, გააჩნია სახლ-კარი და რელიგიური კანონების მიხედვით მდიდარ პიროვნება და ითვლება, ვალდებულია შეასრულოს ქონებრივი ღვთისმსახურება. მდიდარ პიროვნებად ითვლება ის, ვისაც ძირითადი საჭირო მოთხოვნილების გარდა, 80.18 გრ ოქროს, ან შესაბამისი ფასის ქონება, ან ფული გააჩნია. გამომდინარე აქედან, ასეთი პიროვნება ვალდებულია უზენაესი ალლაპის მიერ მასზე ბოძებული წყალობებისთვის მადლიერების გამოსახატავად ყურბანი დაკლას.

ვალდებულია თუ არა მდიდარი ცოლ-ქმარი ყურბანი ინდივიდუალურად დაკლას?

როგორც ვიცით, ღვთისმსახურების მხრივ, პასუხისმგებლობა ინდივიდუალურია. გამომდინარე აქედან, ცოლ-ქმარი, რომელიც რელიგიურად მდიდრად ითვლება, ვალდებულია ყურბანი ინდივიდუალურად დაკლას. მაგრამ იმამი მალიქის სწავლების მიხედვით უფროსს შეუძლია ოჯახის ყველა

წევრის სახელით დაკლას მხოლოდ ერთი მსხვილფეხა, ან წვრილფეხა ყურბანი.

ვალდებულია თუ არა მგზავრი ყურბანი დაკლას?

მოგზაურობაში მყოფი პიროვნება არ არის ვალდებული დაკლას ყურბანი. მაგრამ თუ მოახერხებს და დაკლავს, რა თქმა უნდა, უმჯობესია და შესაბამისად დაჯილდოვდება. ასევე უნდა ითქვას, რომ თუკი პიროვნება მოგზაურობის ფარგლებში ყურბანს არ დაკლავს და ბაირამის დღეების მიწურვამდე სამშობლოში დაბრუნდება, დაეკისრება ყურბანის დაკვლის ვალდებულება.

ნებადართულია თუ არა ქალმა ს საყურბანე ცხოველი დაკლას?

პიროვნება, რომელიც საჭირო მოხერხებულობას, ცოდნას და პირობებს აკმაყოფილებს, არ აქვს მნიშვნელობა, ქალი იქნება თუ მამაკაცი, ნება ეძლევა დაკლას ყურბანი.

როგორ უნდა მოვიქცეთ ყურბნის ხორცის მიმართ?

წმინდა შუამავალი ყურბნის ხორცის სამად გაყოფას; ერთი ნაწილს ღარიბების-თვის, ერთი ნაწილის ნათესავებისთვის მითმევას, ხოლო ერთი ნაწილის კი ოჯახში გამოყენებას გვირჩევდა. (ებუ დავუდ, დეპაია, 10). ასევე ოჯახის მოთხოვნილების მიხედვით, შესაძლებელია, პიროვნებამ მთლიანი ხორცი დაიტოვოს სახლში, ან, პირიქით, მთლიანი ხორცი ღარიბ-ღატაკს დაურიგოს.

შესაძლებელია თუ არა ყურბნის ხორცის ერთი ნაწილი ყასაბს გასამრჯელოს სახით გავცეთ.

ყურბნის ხორცის ყასაბისთვის გასამრ-

„უთხარი: უეჭველად, ჩემი ლოცვა და შესაწირი ჩემი და სიცოცხლე და სიკვდილი ჩემი სამყაროთა ღმერთის, ალლაპისთვისაა. მოზიარე არ ჰყავს მას. მე ეს მებრძანა, და მე ვარ პირველი მუსლიმთაგანი“. (სურა „ენამი“ აიათი 162-163)

ჯელოს სახით მიცემა არ შეიძლება. კეთილშობილი ალი გადმოგვცემს: აქლემების დაკვლისას ალლაპის შუამავალი მთხოვდა, იქედან ფეხი არ მომეცვალა. მეტყოდა, რომ ტყავი, თავ-ფეხი და მსგავსი რამეები სამართლიანად გამენაწილებინა. დამავალა, რომ არავითარ შემთხვევაში ყურბნის ხორციდან ყასაბის გასამრჯელო არ გამეცა. მან მითხრა, რომ ყასაბს გასამრჯელოს თვითონ გადავუხდითო. (მუსლიმი, „ედაპი, 28. ებუ დავუდი, დეპაია, 9. ნესაი დეპაია, 37)

როგორ უნდა გამოვიყენოთ ყურბნის ტყავი?

ყურბნის ტყავი შესაძლებელია მივცეთ დარიბს ან საქველმოქმედო ორგანიზაციას. გამომდინარე აქედან, ყურბნის ტყავის გაყიდვა და ყასაბის ან სხვა გასამრჯელოს გადახდა დაუშვებელია. აღსანიშნავია ისიც, რომ ტყავის გაყიდვის შემთხვევაში ფული დარიბებზე უნდა გაიცეს.

შესაძლებელია თუ არა ყურბნად დაიკლას ცხოველი, რომელიც ყიდვისას ჯანმრთელ მდგომარეობაში იმყოფებოდა, ხოლო შემდეგ დაავადდა?

მდიდარი პიროვნება, რომელიც საყურბნედ ჯანსაღ ცხოველს შეისყიდის, თუმცა შემდგომში ცხოველი დაავადდება, ისე, რომ საყურბნე ცხოველისთვის ნაკლოვნებად ჩაითვლება, ხელახლა უნდა იყიდოს და დაკლას, ხოლო თუ დარიბია, არ არის აუცილებელი, იყიდოს სხვა ცხოველი, ამ შემთხვევაში ნება ეძლევა დაკლას ის ცხოველი, რომელიც იყიდა.

ნებადართულია თუ რა ფეხმძიმე ცხოველის ყურბნად დაკვლა?

გამომდინარე იქედან, რომ ფეხმძიმე ცხოველის დაკლის შემთხვევაში ცოცხალ არსებას სიცოცხლე შეუწყდება, მისი ყურბნად დაკლა მიუღებელია.

ნებადართულია თუ არა საყურბნედ შეძენილი ცხოველის რძით, ან ბეწვით ვისარგბლოთ?

საყურბნედ შერჩეული ან შეძენილი ცხოველის ყურბნად დაკლამდე, მისი რძით ან ბეწვით სარგებლობა მიუღებელია, ანუ მექრუპია. ვინაიდან ასეთ შემთხვევაში ცხოველის საყურბნედ შერჩევის ან შეძენის მომენტიდან, ის საყურბნე ცხოველად ითვლება. თუკი მსგავს შემთხვევას ჰქონია ადგილი, საჭიროა მოწყალება შესაბამისად გაიცეს.

ნაყიდი საყურბნე ცხოველის სიკვდილის შემთხვევაში როგორ უნდა მოიქცეს პიროვნება?

პიროვნება, რომელსაც ნაყიდი საყურბნე ცხოველი მოუკვდება, თუკი მდიდარია ვალდებულია ხელახლა იყიდოს და დაკლას. მაგრამ ვისაც შესაბამისი საშუალება არ გააჩნია, არ არის ვალდებული ხელმეორედ იყიდოს და დაკლას ყურბანი.

შეიძლება თუარა დაიკლას ყურბანი გადაცვლილი პიროვნებებისთვის?

გარდაცვლილი პიროვნებისთვის, ანუ ყურბნისდაკვლისშემთხვევაშიმადლისგარდაცვლილი პიროვნებისთვის ჩუქების მიზნით, შესაძლებელია, ყურბანი. გარდა ამისა, ვისაც გარკვეული მიზეზების გამო ვალად აქვს დარჩენილი ყურბანი და მემკვირეობად საკმარისი ქონება დატოვა, მემკვიდრე ვალდებულია, მისი დანაბარები შეასრულოს. იმ შემთხვევაში, თუკი გარდაცვლილ პიროვნებას არ დაუბარებია, მემკვიდრე არ არის ვალდებული გარდაცვლილისთვის დაკლას ყურბანი. მაგრამ აღსანიშნავია, რომ თუკი მემკვიდრე გადაწყვეტს, რომ მადლის გარდაცვლილი დედ-მამისთვის ჩუქების მიზნით დაკლავს ყურბანს და ხორცს საქველმოქმედო ორგანიზაციას, ან ღარიბ-ღატაკს დაურიგებს, შეიძლება დაკლას ყურბანი.

შესაძლებელია თუ არა, საზიაროდ ნაყიდ

საყურბნე ცხოველში, შემოვიერთოთ კიდევ სხვა პიროვნებები?

პიროვნებას უფლება აქვს, მის მფლობელობაში იქნება თუ შემდეგში შეძენილ საყურბნე ცხოველში, შეიზიაროს სხვა პიროვნებები. მაგრამ მოზიარეთა რაოდენობა დაცული იყოს და განისაზღვროს არაუმეტეს შვიდი პიროვნებით. გამომდინარე აქედან, შესაძლებელია საყურბნე მსხვილფეხა რქოსან ცხოველში მოზიარეთა რაოდენობის დაცვით ყიდვის შემდეგ დაემატოს ერთი ან რამდენიმე მეწილე.

შესაძლებელია თუ არა, ყურბანის დაკვლის ნაცვლად მოწყალება გავიღოთ?

რაც შეეხება ყურბნის ღვთისმსახურებას, იგი განსაზღვრული საყურბნე ცხოველისგარკვეულინებისდაკვლითსრულდება. ყურბნის დაკვლის ნაცვლად, შესაბამისი თანხის საქველმოქმედო ორგანიზაციებისთვის, ან დარიბებისთვის ჩუქება, ყურბნის ღვთისმსახურებად არ ჩაითვლება. რა თქმა უნდა, უზენაესი ალლაჰის კმაყოფილების მიზნით, გაჭირვებულ ადამიანებზე დახმარება ყოველი მუსლიმის უმთავრესი ვალია. მაგრამ აღნიშნული ღვთისმსახურების სხვა ალტერნატივით შეცვლა რელიგიური გადასახედიდან სწორი არ არის.

იმ წლიდან როდესაც ყურბნის დაკლარელიგიურ ვალდებულებად დაწესდა, წმინდა შუამავალი აღნიშნულ ღვთისმსახურებას ყველა წელს ასრულებდა. (ბუჰარი, ჰაჯი, 117, 119. კუსლიმი, ედაჰი, 17)

უკეთილშობილესი შუამავალი ბრძანე-

ბს: „ყურბან ბაირამის დღეებში უზენაესი ალლაჰის წინაშე ყველაზე უფრო საუკეთესო და მოსაზნონი ღვთისმსახურება ყურბნის დაკვლა. ყურბნის დაკლისთანავე ის დიადი გამჩენის წინაშე მიიღება“... (თირმიზი, ედაჰი, 1.)

როგორ უნდა მოიქცეს ის, ვისაც ყურბნის დაკვლა დაავიწყდა?

ის, ვისაც ყურბნის დაკვლის ვალდებულებისთვის საჭირო პირობები გააჩნდა, მაგრამ გარკვეული მიზეზების გამო დაავიწყდა ყურბნის დაკვლა, ერთი ყურბნის შესაბამისი თანხა ღარიბს უნდა მისცეს. გარდა ამისა, ასეთი დაუდევრობის გამო უზენაეს ალლაჰს პატიება უნდა სთხოვოს.

ნებადართულია თუ არა მინდობილობის გზით დაიკლას ყურბანი?

ისე, როგორც შეუძლია პიროვნებას თავად დაკლას ყურბანი, ასევე უფლება აქვს მინდობილობის გზით სხვას დააკვლევინოს. ვინაიდან, ყურბანი ქონებრივი ღვთისმსახურებაა, ამ შემთხვევაში, შესაძლებელია, ის მინდობილობით შესრულდეს.

პიროვნება, რომელიც მინდობილობის გზით კლავს ყურბანს, შეუძლია, მინდობილობა მისცეს როგორც თავის გარშემო მყოფს, ასევე მისგან შორს მყოფ ორგანიზაციას, ან პიროვნებას. მინდობილობა შეიძლება მიეცეს როგორც სიტყვიერად, ან წერილობით, ასევე ტელეფონის, ინტერნეტის, ან სხვა მსგავსი საკომუნიკაციო საშუალებითაც.

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

მშობლების დატასერა

უზენაესი ალლაპი ყურანში პრძანებს: „თაყვანი ეცით ალლაპს და არავინ გაუხადოთ თანაზიარი მას, და კარგად მოეპყარით მშობლებს, ახლობლებს, ობლებს, დატაკებს, მეზობლებს, ნათესავებს და უცხოებს, თანამოძმეებს, მოგზაურებს და მათ, რომელიც თქვენმა მარჯვენამ მოიპოვა. უეჭველად ალლაპს არ უყვარს, ვინც არიან ქედმა-დალნი, მედიდურნი.“ (სურა „ნისა“, აიათი-36)

ერთ დღეს მუჰამედ შუამავალი მეჩეთის მინბერზე ავედა. პირველ, მეორე და მესამე საფეხურზე წარმოსთქვა მხოლოდ „აამინ“. მინბერიდან რომ ჩამოვიდა, თანამიმდევრებმა ჰკითხეს:

- ო, ალლაპის შუამავალო, მინბერზე მხოლოდ „აამინ“ რატომ წარმოსთქვით?

შუამავალმა პრძანა:

- მინბერის პირველ საფეხურზე რომ ავედი, ჩემთან ჯებრაილ ანგელოზი მოვიდა და მითხრა: „ადამიანი, რომელიც რამაზნის თვეს მოესწრება, იმდენს არ მოიმოქმედებს, რომ ალლაპმა ცოდვები აპატიოს, დაწყევლილი იყოს.“ მეც „აამინ“ წარმოვსთქვი. მეორე საფეხურზე რომ ავედი, ჯებრაილ ანგელოზმა მითხრა: „ადამიანი, რომელიც საკუთარი მშობლების მოხუცებულობას მოესწრება, მათ არ მოემსახურება და თავს არ დაალოცვინებს, ღმერთისგან დაწყევლილი იყოს.“ მეც „აამინ“ წარმოვსთქვი. მესამე საფეხურზე რომ ავედი, ჯებრაილ ანგელოზმა მითხრა: „ადამიანი, რომელიც შენისახლის ხსენების დროს სალათს და სალამს არ მოგიძლვის, ღმერთისგან დაწყევლილი

იყოს.. „მეც „აამინ“ წარმოვსთქვი.

მშობლებს განსაკუთრებით მოხუცებულობის დროს უნდა გავუწიოთ სამსახური, როცა დაუძლურდებიან და ფიზიკურად დასუსტდებიან. ყურანში ვკითხულობთ: "და დაგიდგინა შენმა ღმერთმა, რომ არ ეთაყვანოთ არავის, გარდა მისი და კეთილად მოექცევთ მშობლებს. თუ მშობელთაგან ერთ-ერთი, ან ორივე მიაღწევს სიბერემდე, არ უთხრა „უჰ!“, არ გაუწყრე მათ და ლამაზი სიტყვა უთხარი!“ (სურა „ნისა“, აიათი-23).

„და ისინი მფარველობის ქვეშ აიყვანები ღმობიერებითა და თავმდაბლობით და თქვი: ღმერთო ჩემო! პატარაობისას როგორც გამზარდეს, ისე შეინყალე ესენი!“ (სურა „ნისა“, აიათი-23).

მუჰამმედშუა-
მავალს ჰქითხეს:

- რომელი
საქმე უფრო
მეტად მოსწონს
ალლაპს?

- დღოულად
ნამაზის ლოცვა.

- ამის შემდეგ
კიდევ რომელი საქმე
მოსწონს ალლაპს?

- მშობლების დაფასება.

- ამის შემდეგ?

- ალლაპის გზაზე ჯიპადი.

ერთ დღეს მუჰამმედ შუამავალთან (ს.ა.ვ.) ერთი კაცი მივიდა და უთხრა:

- ალლაპის გზაზე მინდა ვიბრძოლო.

შუამავალმა ჰქითხა:

- მშობლები გყავს?

- დიახ, მყავს.

- მაშინ წადი და მათ მოემსახურე.

ერთხელ იემენიდან შუამავალთან (ს.ა.ვ.) ერთი კაცი მივიდა და ჰიჯრეთის შესრულებაში მონაწილეობა სთხოვა. შუამავალმა (ს.ა.ვ.) შეეკითხა:

- იემენში ვინმე გყავს?

- კი, მშობლები.

- თუ ასეა, ახლავე უკან გაბრუნდი და მათგან ნებართვა აიღე, თუ არ დაგთანხმდებიან, მათთან დარჩი და ემსახურე.

ჰადისი, რომელიც წმინდა ენესმა გადმოგვცა, ფრიად საინტერესოა... შუამავალთან (ს.ა.ვ.) ერთი კაცი მივიდა და ალლაპის გზაზე საბრძოლველად წასვლა სთხოვა. შუამავალმა (ს.ა.ვ.) ჰქითხა:

- დედა, ან მამა გყავს?

- დედა მყავს.

- მაშ, წადი და, ლვთის გულისათვის, მას ემსახურე, ეს შენთვის ჰაჯობის, უმრას და თვით ჯიპადის მადლის ტოლფასი იქნება.

ერთხელ
ერთმა ბედუინ-
მა შუამავალს
(ს.ა.ვ.) ჰქითხა:

- რა არის შვი-
ლების მოვალეობა
მშობლების წინაშე?

შუამავალმა (ს.ა.ვ.) უპა-
სუხა:

- მშობლები შენთვის სამოთხეცაა და ჯოჯოხეთიც...

ე.ი. ადამიანის სამოთხეში წასვლა მეტწილად იმაზეა დამოკიდებული, თუ მშობლებს როგორ ვექცევით, არიან თუ არა ისინი ჩვენსგან კიმყოფილი, დავიმსახურეთ თუ არა ჩვენ მათი ლოცვა-ვედრება, რომელიც ღვთის წინაშე უთუოდ მიღებული და ყაბულია. ერთ-ერთ ჰადისში ფრიად პატივცემული შუამავალი (ს.ა.ვ.) ბრძანებს: „სამოთხე დედის ფეხთქვეშაა.“

მშობლების დაფასებით და პატივისცემით ხვავი-ბარაქა მოგვემატება და სიცოცხლე გაგვიხანგრძლივდება. ჰადისში ვკითხულობთ: „ვისაც ხვავ-ბარაქის მომატება და სიცოცხლის გახანგრძლივება სურს, მშ-

"ღმერთო ჩვენო! მომიტევე მე, ჩემს მშობლებს და მორწმუნებს იმ დღეს, როცა შედგება ანგარიშგება." (სურა იბრაჰიმი, აიათი-41)

ობლები დააფასოს, მათ პატივი სცეს და ნათესაური კავშირები არ გაწყვიტოს."

უბედურებების თავიდან აცილება ალლაჰზე ლოცვა-ვედრებითაა შესაძლებელი, კეთილი საქმეების კეთებით კი სიცოცხლეს გავიხანგრძლივებთ. აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ როცა სიკვდილის დრო მოვა, მას ერთი საათით ვერც წინ გადაეწევთ და ვერც უკან, და ვიდრე სიკვდილის დრო არ მოვა, არავინ მოკვდება. ყველაფერი ალლაჰის ნებით ხდება. ყურანში ვკითხულობთ: „უთხარი: თუკი ალლაჰი არ ინებებს, მე ისიც კი არ ძალმიძს, ჩემს სულს ვაგნო, ან ვარგო. ყოველი თუ-მისთვის დადგენილია დრო. როცა დადგება დრო აღსასრულისა, ისინი, თუნდაც ერთი საათით, ვერც მის გადავადებას შესძლებენ და ვერც დაჩქარებას." (სურა „იუნუსი“, აიათი-49)

ადამიანი ამქვეყნად რასაც დასთესს, იმქვეყნად იმას მოიმკის. თუ ჩვენ მშობლები გვეყვარება და მათ დავაფასებთ, ჩვენი შვილებიც ჩვენ დაგვაფასებენ. თუ ჩვენ სხვის ნაკლოვანებებს დავფარავთ, ალლაჰიც იმქვეყნად ჩვენს ნაკლოვანებებს დაფარავს.

მშობლების ყველა თხოვნა დაუყოვნებლივ უნდა შევასრულოთ, მათ არაფერი არ უნდა დავუშალოთ. ერთი მოხუცი შვილის ქონებას უნებართვოდ სარგებლობდა, შვილი გაბრაზებულა, უნებართვოდ ქონებას ნუ ხარჯავო. განაწყენებული მოხუცი მუჰამმედ შუამავალთან (ს.ა.ვ.) მისულა და

შეუჩივლია: "ო ალლაჰის შუამავალო, ერთ დროს მე ძლიერი და შეძლებული ვიყავი, შვილი მე გავზარდე, დღეს კი უნებართვოდ მისი ქონების სარგებლობას მიკრძალავს." შუამავალმა მოხუცის შვილი დაიბარა და უთხრა: "შენც და შენი ქონებაც მამაშენს ეკუთვნის."

ყანაში მარცვალი ვინც დათესა, მოსავალიც მისია, შვილიც მამის ნაყოფია, ამიტომ შვილიც და შვილის ქონებაც მამისაა.

ერთ დღეს შუამავალთან „ბენი სელე-მეს“ ტომიდან ერთი კაცი მივიდა და ჰქითხა:

- ალლაჰის შუამავალო, მშობლებს გარდაცვალების შემდეგ რაუნდა გავუკეთოთ ისეთი, რაც მათთვის მაღლის მიმტანი იქნება?

შუამავალმა უპასუხა: „მათთვის ევედრეთ, ალლაჰს ცოდვების პატიება სთხოვეთ, მათი შეპირებები, ვალები, ხელშეკრულებები და ანდერძი შეასრულეთ. ჰაჯობაზე თუ არ წასულან, თქვენ წადით მათ მაგივრად ან სხვა გააგზავნეთ.“

ასევე მნიშვნელოვანია მშობლების მეგობრების მონახულება და მათი პატივისცემა. ჰადისში ვკითხულობთ: „უეჭველად საუკეთესო საქმეებს შორის ერთ-ერთი შვილის მიერ მშობლების მეგობრებთან ურთიერთობის გაგრძელებაა.“

მშობლებს უნდა ვთხოვოთ, რომ ჩვენთვის ალლაჰს შეევედრონ, რადგანაც შუამავალი ერთ-ერთ ჰადისში ასე ბრძანებს: „სამი ადამიანის ვედრება აუცილებლად ასრულდება: ჩაგრულის, სტუმრის და მშობლის.“

დასასრულს მინდა ჩვენი უურნალის მკითხველთან ერთად წარმოვთქვა ვედრება ყურანიდან: „ღმერთო ჩვენო! მომიტევე მე, ჩემს მშობლებს და მორწმუნებს იმ დღეს, როცა შედგება ანგარიშგება.“ (სურა იბრაჰიმი, აიათი-41)

უშანგი მოლტვაბი

ჰაჯის მნიშვნელობა და სარგებლივობა

ძვირფასო მორწმუნებო, როგორც ვიცით ჰაჯობა თითოეული მუსლიმის ყველაზე მეტად სასურველი და სანატრელი ღვთისმსახურებაა. ამიტომ უზენაეს ალლაჰს ვევედროთ, სიცოცხლეში ერთხელ მაინც წილად გვარგუნოს ეს უაღრესად მნიშვნელოვანი ვალდებულება ღირსეულად შევასრულოთ. ქვემოთ მოცემული სტატია წარმოდგენას შეგიქმნით, თუ რა ადგილი უკავია ისლამში ჰაჯობას და როგორ უნდა შევასრულოთ ეს ვალდებულება.

ჰაჯობა ისლამის მეხუთე ბურჯია. ჰაჯობა გარკვეულ დროს, განსაზღვრულ ადგილას და განსაკუთრებული ფორმით სრულდება.

ჰაჯობის რიტუალების შესრულება მუსლიმებს ჰიჯრით მე-9 წელს დაევალათ.

ჰაჯობა არის ღვთისმსახურება, რომელიც სხეულითა და ქონებით სრულდება. ყველა პირობის არსებობის შემთხვევაში ის მორწმუნებ სიცოცხლეში ერთხელ მაინც უნდა შეასრულოს. როგორც უზენაესი ალლაჰის სხვა ბრძანებები გარკვეულ სიბრძნეს ატარებს, ასევე ჰაჯობის რიტუალის აუცილებლობაში ძალიან ბევრი სიბრძნე და სარგებელი არსებობს.

მუსლიმები, რომელთა კანის ფერი, სასაუბრო ენა და ქვეყანა სხვდასხვაა, უზენაესი ალლაჰის ბრძანების შესრულებისთვის ერთი მიზნით ქაბას გარშემო იკრიბებიან. ეს კი ისლამის ძმურ ურთიერთობებს აძლიერებს და ქმნის მუსლიმების დადებით მდგომარეობას, ურთიერთგაცნობის, ერთმანეთის დარდების მოსმენა-

„ის, ვინც ალლაჰისთვის ჰაჯობას შეასრულებს, თავს შეიკავებს ცუდი სიტყვებისა და ურთიერთობებისგან, ცოდვებისგან ისეთივე განწმენდილი დაბრუნდება, როგორიც ის იყო იმ დღეს, როდესაც დედამ შობა“. (რიაზუს სალიპინ, ტომი II. გვ. 521)

გაზიარებისა და ასევე ერთმანეთის დასახმარებლად გამოსავლის ძიების მხრივ.

იპრამით შემოსვა მდიდრებსა და ღარიბებს ერთმანეთთან ათანასწორებს. დიდი რაოდენობით ადამიანთა შეკრება წმინდა და მინაზე გვახსენებს განკითხვის დღეს, ჰაჯობა ზრდის ცოდნას და აფართოებს თვალსაწიერს, ადამიანი იძენს სიძნელეებთან გამქლავების უნარს, მცირდება მისი დამოკიდებულება მატერიალურის მიმართ, ძლიერდება მასში სიყვარული და გულმოწყალება.

იმ ადგილების ნახვა, სადაც ჩვენი შუამავალი დაიბადა და საიდანაც ისლამი გავრცელდა, ინვევს სულიერ თრთოლას, აძლიერებს რელიგიურ გრძნობებს. წმინდა მინებზე ადამიანი საკუთარ თავს უზენაეს აღლაპთან ახლოს გრძნობსა და შესრულებული ღვთისმსახურების სანაცვლოდ გაცილებით ბევრი ჯილდო მიეცემა.

ვინც ალლაჰის გულისთვის ჰაჯობის რიტუალს ასრულებს და თავს იკავებს ადამიანებისთვის ზიანის მიყენებისგან, ალლაჰი ბევრ ცოდვას პატიობს, გარდა სხვისი უფლებების დარღვევისა.

წმინდა მუჰამმედ შუამავალმა ბრძანა: „ის, ვინც ალლაჰის გულისთვის ჰაჯობას შეასრულებს, თავს შეიკავებს ცუდი სიტყვებისა და ურთიერთობებისგან, ცოდვებისგან ისეთივე განწმენდილი დაბრუნდება, როგორიც ის იყო იმ დღეს, როდესაც დედამ შობა“. (რიაზუს სალიპინ, ტომი II. გვ. 521)

ვისთვის და როდის არის სავალდებულო ჰაჯობა?

პირობები, რომელთა დროსაც ჰაჯობა სავალდებულოა.

ადამიანი უნდა იყოს:

- 1) ფსიქიკურად ჯანმრთელი;
- 2) სრულწლოვანი;
- 3) მუსლიმი;
- 4) მონობისგან თავისუფალი;
- 5) იმის მცოდნე, რომ ჰაჯობა აუცილებელია (ეს არის პირობა იმათვის, როლებმაც ისლამი მიიღეს და არაისლამურ ქვეყანაში ცხოვრობენ. რელიგიური აუცილებლობების არცოდნა ისლამურ ქვეყანაში მცხოვრები მუსლიმისთვის საპატიო მიზეზი არ არის).
- 6) იმ ქონების მფლობელი, რომელიც შესაძლებლობას მისცემს ჰაჯობაზე ნამსვლელის ოჯახის ნევრებს მის დაბრუნებამდე უზრუნველყოფილი იყვნენ.
7. მდგომარეობის შესაბამისი საშუალებით ჰაჯობის მოგზაურობისთვის გადასაადგილებელი საშუალება და გზის ხარჯებისთვის საჭირო ფულის ქონება.
8. ჰაჯობის რიტუალის შემსრულებელი დროს უნდა იყოს სრულწლოვნებას მიღწეული.

ზემოთჩამოთვლილის გარდა არსებობს სხვა პირობებიც, რომლებსაც ჰაჯობის შესრულების პირობებს უწოდებენ.

ჰაჯობის შესრულების პირობები:

- 1) ჯანმრთელობა (ადამიანი არ უნდა იყოს ბრძანი, ძალიან მოხუცი, რომელსაც არ შეეძლება ჰაჯობის შესრულება);
- 2) არ უნდა იყოს დაბრკოლება ჰაჯობის შესასრულებლად (მაგ, ადამიანი არ უნდა იმყოფებოდეს თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში);

3) გზა უნდა იყოს უსაფრთხო;

4) ქალს უნდა ახლდეს ქმარი ან სხვა ისეთი ვინმე, რომელზეც დაქორწინება არ შეუძლია;

5) განქორწინებულ ქალს ჰაჯობის შესრულება განქორწინების დღიდან „იდ-დას“, ანუ ოთხ თვისა და ათი დღის შემდეგ შეუძლია; (შაფიის მეზჲების მიხედვით: თუ არ ჰყავს ქმარი, ან არ ახლავს სხვა ისეთი, ვისთანაც დაქორწინების უფლება არ აქვს, ნება ეძლევა შეასრულოს ჰაჯობა ჯგუფთან ერთად, რომელშიც ორი საიმედო ქალი შედის);

ზემოთ ჩამოთვლილი პირობების არსებობის დროს ჰაჯობა სავალ-დებულო პირველივე სეზონზე ხდება.

ჰაჯობის ფარგები:

- 1) იპრამში შესვლა;
- 2) არაფატის დაბლობში ყოფნა;

3) ტავაფი;

ჰაჯობის სახეები

არსებობს ჰაჯობის
სამი სახე:

1. იფრად ჰაჯი: ეს არის ჰაჯობის შესრულება უმრას გარეშე; ჰაჯობის შემსრულებელი იპრამით შემოსვის შემდეგ წარმო-თქვამს მხოლოდ ჰაჯობის განზრახვას და ასრულებს ჰაჯობის ვალდებულებებს; იმათვის, რომლებიც იფრად ჰაჯობას ასრულებენ, ყურბანი სავალდებულო არ არის.

2. თემეთთუ ჰაჯი: უმრას და ჰაჯობის შესრულება იპრამში შესვლით თითოეულისთვის ცალ-ცალკე. ჰაჯობის შემსრულებელი ჯერ იპრამში შედის და ასრულებს უმრას. შეასრულებს რა მას, გამოდის იპრა-მიდან და ჰაჯობის დროის დადგომასთან ერთად კვლავ შედის იპრამში ჰაჯობის შესასრულებლად. თემეთთუ ჰაჯის- შემსრულებლისთვის ყურბნის დაკვლა სავალდებულოა;

3. ყირან ჰაჯი: ეს არის ჰაჯობისა და უმრას შესრულება ერთ იპრამში: იპრამში შესვლის დროს მორნმუნე აკეთებს განზრახვას ჰაჯობაზეც და უმრაზეც. ყირანი ჰაჯის შემსრულებლისთვისაც ყურბანი სავალდებულოა.

მას, ვინც ჰაჯობის შესასრულებლად ემზადება, თავისი შეხედულებისამებრ, შეუძლია განზრახვა ჰაჯობის ნებისმიერ ამ სამ სახეზე გააკეთოს—ყველა პირობის შესრულებისას, თითოეული მათგანი სწორი იქნება.

იპრამი, თელბიე, ტავაფი, საი, ვაჟიე:

იპრამი არის ჰაჯის, ან უმრას მომლოცველისთვის ზოგიერთი ქმედების დროებითი აკრძალვა, რომელიც სხვა დროს ნებადართულია. ის, ვინც ჰაჯობის შესრულება განზრახა და თელბიე წარმოთქვა, იპრამში შესულად ითვლება.

თელბიე: იპრამის მდგომარეობაში მამაკაცები ხმამალლა კითხულობენ: „ლებბეიქ, ალლაჰუმმე ლებბეიქ, ლებბეიქელა შერიქ ლებბეიქ ლებბეიქ. ინნელ ჰამდე ვენ ნიღმეთე ლექე ველ მულქ ლაა შერიქ ლექ“. ქალები აღნიშნულ ვეღრებას ხმადაბლა კითხულობენ:

ტავაფი: ეს არის ქაბას გარშემოვლის რიტუალი, რომელიც წესების დაცვით შვიდჯერ სრულდება.

საი. ეს არის სწრაფი სიარული საფასა და მერვეს გორაკებს შორის. საფადან დაწყებული, სულ შვიდჯერ უნდა გავიაროთ: ოთხჯერ საფადან მერვემდე, ხოლო სამჯერ მერვედან საფამდე.

ვაყუფე: ეს ნიშნავს არაფატში და მუზდელიფის დაბლობში განსაზღვრული დროის განმავლობაში ყოფნას. არაფატში დგომა ფარძია, ხოლო მუზდელიფის დაბლობში ყოფნა— ვაჯიბია ანუ სავალდებულო.

როგორ სრულდება ჰაჯობა?

ჰაჯობა უნდა შესრულდეს იმ სახსრებით, რომელიც შარიათით დაშვებული და ჰალალია. მომლოცველმა გამგზავრებამდე ვალები უნდა გადაიხადოს და მიტევება სთხოვოს მათ, რომლებიც, შესაძლოა, გაანაწყენა. ის გამოხატავს მონანიებას, მიტევებას სთხოვს ალლაპს და შესაძლებლობის მიხედვით ანაზღაურებს გამოტოვებულ ღვთიმსახურებებს. გამგზავრების წინ ასრულებს ორ მუხლ ნაფილე, ანუ ნებაყოფილებით ნამაზს. მიტევებას სთხოვს ოჯახის წევრებს, ნათესავებსა და მეგობრებს, მათ ემშვიდობება და სახლიდან გამოდის. მოლოცვის დროს მორნმუნე უნდა ერიდოს ბილნისტყვაობას და ადამიანებთან ცუდ ურთიერთობას.

„მიყათში“ (ადგილი, სადაც ხდება იპრამში შესვლის რიტუალი) მუსლიმი შედის იპრამში. ამისთვის იჭრის ფრჩხილებს და თმას, იმოკლებს ულვაშს, იშორებს თმებს იღლიებიდან და საზარდულიდან, ასრულებს ღუსლს, ანუ მთელი ტანის სრულ განბანვას. თუ ამის საშუალება არ არის, აბდესა იღებს. შემდეგ მომლოცველი მამაკაცი ყველა ტან-საცმელს იხდის და იცვამს იპრამს, რომელიც წარმოადგენს ქსოვილის ორ უნაკერო ნაჭერს (მათ უწოდებენ იზარს და რიდას). იპრამის მდგომარეობაში თავი და ფეხები მიშველი უნდა იყოს (მამაკაცებისთვის). ქალს იპრამში შესვლა ყოველდღიური ტან-საცმლით, მის გამოუცვლელად, შეუძლია.

შემდეგ იქვე, მიყათში 2 მუხლ სუნნეთ ნამაზს ასრულებს, იპრამში შესვლასთან დაკავშირებით, წარმოთქვამს განზრახვას ჰაჯობის შესრულებაზე და კითხულობს „თელბიეს“. ასეთნაირად მომლოცველი

„იპრამის“ მდგომარეობაში შედის. ამასთან ერთად იპრამში ყოფნის პერიოდში უნდა განერიდოს იმას, რაც ამ დროს ეკრძალება.

მექაში ჩასვლისას ასრულებს დიდ ან მცირე განბანვას. შემდეგ მიღის მესჯიდი ჰარემში, ასრულებს ყუდუმ ტავაფს ქაბას გარშემო, ხოლო ტავაფის შემდეგ ორ მუხლ ნებაყოფილობით, ანუ ნაფილე ნამაზს. ამის შემდეგ ასრულებს საის (სწრაფი სიარული საფასა და მერვეს გორაკებს შორის). ჰაჯის შემსრულებელი მომდევნო დღეებში, იპრამის მდგომარეობიდან გამოუსვლელად, მექაში რჩება. შესაძლებლობის მიხედვით ნამაზებს ასრულებს მესჯიდი ჰარემში და ასევე ასრულებს ნებაყოფილებით ტავაფს, რომელიც დიდი მადლია.

„თერვიეს“ დღეს, ანუ ბაირამის წინა დღეს, მიემართება არაფატის დაბლობში, სადაც მზის ჩასვლამდე რჩება. იქ დროს ვე-დრებებსა და ღვთისმსახურებაში ატარებს. ამ დღეს შუადღისა და ნაშუადღევის ნამაზები შუადღის ნამაზის დროს ერთდრულად სრულდება. ამას „ჯემი თაყდიმი“ ეწოდება. შუადღის ნამაზის მერე სრულდება არაფტზე ვაყფე, (არაფატის დაბლობში განსაზღვრული დროის განმავლობაში ყოფნა.) მზის ჩასვლის შემდეგ, სანამ საღამოს ნამაზს იღლიცავდეს, მიღის მუზდელიფეს დაბლობში, სადაც ერთად ასრულებს საღამოსა და ძილისწინა ნამაზებს. მას „ჯემი თეპირი“ ეწოდება. ჰაჯის შემსრულებლები ღამეს იქ ათენებენ, იქვე აგროვებენ ქვებს, რომლებსაც ეშმაკის ჩასაქოლად იყენებენ.

ბაირამის დიღას, დიღის ნამაზის ლოცვის შემდეგ, მუზდელიფეს ვაყფე სრულდება. როდესაც უკვე გათენდება, ყველა ჰაჯის შემსრულებელი მინას გზას დაადგება.

მოქმედებები დღესასწაულის პირველ დღეს:

ა) აქაბეს ჭაში შვიდი ქვის სროლა:

ბ) თმის შეჭრა და იპრამიდან გამოსვლა. (იფრად ჰაჯის შემსრულებელი, ვინაიდან მისთვის ყურბანი ვაჟიბი არ არის, აქაბეს ჭაში ქვების სროლის შემდეგ იჭრის თმას და გამოდის „იპრამის“ მდგომარეობიდან. თემეთთუ ჰაჯისა და ყირან ჰაჯის შემსრულებლები ისკრიან ქვებს, ყურბანს კლავენ, იჭრიან თმას და მხოლოდ შემდეგ გამოდიან „იპრამიდან“)

გ) თუ იქნება დროის საშუალება, იმავე დღეს მექაში აუცილებელი ტავაფის შესასრულებლად უნდა დაბრუნდნენ.

მოქმედებები დღესასწაულის მეორე დღეს:

პატარა, საშუალო და დიდ ჭებში ყრიან შვიდ-შვიდ ქვას. ვისაც პირველ დღეს აუცილებელი ტავაფი არ გაუკეთებია, მას დღესასწაულის მეორე (ან მესამე) დღეს ასრულებს.

მოქმედებები დღესასწაულის მესამე დღეს:

პატარა, საშუალო და დიდი ჭებში ყრიან შვიდ-შვიდ ქვას. შემდეგ იმავე დღეს მინადან ბრუნდებიან მექაში. ქალაქიდან გამგზავრების წინ ასრულებენ გამოსათხოვარ ტავაფს. ამით ჰაჯობის ვალდებულება შესრულებულად ითვლება.

ზემოთ ახსნილი იყო იფრად ჰაჯის თანმიმდევრობა, თემეთთუსა და ყირანი ჰაჯობის შესრულებისთვის ზოგიერთი განსხვავებები არსებობს.. .

როგორ სრულდება თემეთთუ ჰაჯი: თემეთთუ ჰაჯის შესრულების მსურველი მიყათში „იპრამის“ მდგომარეობაში შედის. მექაში ჩასვლისას წესების დაცვით ასრულებს უმრას, შემდეგ იჭრის თმას და გამოდის „იპრამიდან“. მექაში იმყოფება თერვიეს დღემდე, ანუ არაფას წინა დღეს. (ამ დროს მექაში იპრამის გარეშე ელოდება) თერვიეს დღეს აკეთებს განზრახვას ჰაჯობის შესრულებისთვის და ისევ შედის „იპრამში“. ამის შემდეგ კი ყოველგვარი წესების დაცვით ასრულებს ჰაჯობის რიტუალს:

თუმცა ეს იფრად ჰაჯისგან შემდეგნაირად განსხვავდება:

1) დღესასწაულის პირველ დღეს აქაბეს ჭებში ქვების ჩაყრის შემდეგ, კლავენ ყურბანს, იჭრიან თმას და გამოდიან იპრამიდან

2. იფრად ტავაფის შემდეგ ასრულებენ ჰაჯობის საის, საფა-მერვეს გორაკებს შორის მისვლა-მოსვლას.

როგორ სრულდება ყირანი ჰაჯი:

ისინი, რომლებსაც ყირან ჰაჯობის შესრულება სურთ, მიყათში ჰაჯობისა და უმრას შესრულების განზრახვას ერთდროულად აკეთებენ და იპრამში შედიან. მექაში ჩასვლისას, ჯერ აკეთებენ უმრას, შემდეგ — ყუდუმ ტავაფს, ბოლოს კი ასრულებენ საის. თუმცა „იპრამიდან“ არ თავისუფლდებიან, ელოდებიან თერვიეს დღეს, მიღიან არაფატის დაბლობში და აგრძელებენ ჰაჯობას ისე, როგორც ზემოთ არის მოთხოვნილი. იფრად ჰაჯობისგან განსხვავებით დღესასწაულის პირველ დღეს აქაბეს ჭაში ქვების ჩაყრის შემდეგ კლავენ ყურბანს, შემდეგ იჭრიან თმას და გამოდიან იპრამიდან.

ქოფნა ყველა მუსლიმის ვალია

ჩვენ ვართ ადამიანები, რომლებიც უზენასშია ალლაჰმა საუკეთესო ფორმით გაგვაჩინა. ასევე გვაქვს შესაძლებლობა და უნარი, რომ წავიკითხოთ, ვისნავლოთ და რაც მთავარია, მიღებული ცოდნის შესაბამისად ვიცხოვოთ. თითოეული პიროვნება, პირველ რიგში პასუხისმებელია მისთვის ბოძებული უნარის საკუთარ ცხოვრებაში რეალიზებაზე. სწორედ ამას ადასტურებს ცნობილი ფილოსოფოსის, სოკრატეს სიტყვები: „თუ გნებავთ, რაიმეს შეცვლა, პირველ რიგში საკუთარი თავიდან დაიწყეთ“. აღსანიშნავია, რომ ცოდნა, უმთავრესია, რათა შეძლო რაიმის შეცვლა. სხვანაირად ადამიანთა გაუნათლებელი ჯგუფი იქნება მხოლოდ ბრბო, რომელსაც განათლებული ადამიანები გამოიყენებენ ისე, როგორც ისურვებენ. საბოლოო ჯამში კი ადამიანი აღმოჩნდება უვარვისი ნივთის მსგავსად და მიაგდებენ კუთხეში, თუ ის ფუნქციას დაკარგავს. თუკი გვინდა, რომ ჩვენი ცხოვრება საკუთარი გადაწყვეტილებით ვმართოთ, საკუთარი ნებით ავირჩიოთ რაც გვსურს, შეგვეძლოს ფიქრი, რათა მიღებული გადაწყვეტილების შემდეგ ბრალეულობა სხვას არ მივაწეროთ, საჭიროა მაქსიმალური დრო დავუთმოთ ცოდნის დაუფლებას და მის რეალიზებას. აქვე უნდა ვიცოდეთ, რომ ცოდნა არ არის ის ძვირადლირებული და ფასეული ნივთი, რომელიც საგულდაგულოდ უნდა შეინახო. ცოდნა ეს არ არის ის უძრავი ქონება, რომელიც კარგად უნდა შემოსაზღვრო, რომ სხვებმა არ დაეპატრონონ. ცოდნას აუცილებლად სჭირდება გაზიარება და გამოყენება, რათა ის უფრო გაღრმავდეს, განმტკიცდეს, არ დაიუჯანგოს და ერთ ადამიანში არ ჩარჩეს. ცოდნა ყველასთვის მიღწევადია და ამას მხოლოდ დრო, მოთმინება და დაუოკებელი ჟინი

სჭირდება. სწავლა მსხვერპლს მოითხოვს და ეს აუცილებლად უნდა გავიღოთ. რა თქმა უნდა ერთ ადამიანს არ გააჩნია იმის უნარი, ისწავლოს ყველა მეცნიერება, მაგრამ ყველა ადამიანს შეუძლია ისწავლოს მეცნიერების რომელიმე დარგი. ცნობილი ქართველი პოეტი დავით გურამიშვილი თავის ნანარმოებში „სწავლა მოსწავლეთა“ კარგად ასახავს სწავლის მნიშვნელობას.

„ჯერ მწარე ჭამე, კვლავ ტკბილი, თუ ეძებ გემოვნებასა;“

სწავლა, ცოდნის მიღება და მისი ცხოვრებაში გატარება მუსლიმი ადამიანის უპირველესი იდეალი უნდა იყოს. იგი დღენიადაგ უნდა იღვწოდეს ახლის შესწავლისკენ, სულ უნდა ფიქრობდეს, თუ როგორ იხსნას თავი მის წინაშე არსებული დაბრკოლებებისგან. მართლმორწმუნეთა დედა, ძვირფასი აიშე, წმინდა შუამავალის შემდეგ ჰადისს ასე გადმოგვცემს: „ცოდნის შეძენისთვის დილადრიან დაადექით გზას, ვინაიდან ეს წარმატების საწინდარია“.

XXI საუკუნეში, როდესაც სწავლა-განათლების მიღების უპრეცედენტო საშუალებებია, საკვირველია, რომ უამრავ ადამიანს ურჩევნია მოისმინოს, ვიდრე წაიკითხოს. რაც უფრო ცივილიზებული ხდება სამყარო, სამწუხაროდ, ადამიანი მით უფრო შორს რჩება წიგნისგან, რაც გვაძლევს საბაბს, ვთქვათ, „მომავლის უმეცრება არა უწიგნურობით, არამედ სწავლის არ ცოდნით იქნება გამოწვეული“. მართალია ჩვენს ქვეყანაში ცოდნას დიდი მნიშვნელობა ენიჭება და ნამდვილად საამაყოა ერისთვის, მაგრამ ეს არ უნდა გახდეს დამშვიდების მიზეზი, რომ ყველაფერი ზეფრიადზე ვიცით.

აქვე განვიხილოთ ადამიანთა რამდენიმე კატეგორია და თავად განვსაჯოთ, თუ

როგორი ინდივიდია საზოგადოებისთვის ზიანის, ან სარგებლის მომტანი. ვინაიდან სამშობლოს მთავარი სიძლიერე, არა მისი შეიარაღება, არამედ მორწმუნე და განათლებული ახალგაზრდა თაობაა.

განათლებული ადამიანი: განათლებულ ადამიანთან ადვილია საუბარი, ვინაიდან მას შეუძლია სწორად გაგიგოს რისი თქმა გინდა, ასევე მან კარგად იცის, სადროა სტილით და როგორი ფორმით უნდა ისაუბროს. აგრეთვე კარგად იცის უფროსებთან და უმცროსებთან მოქცევის წესები. ნასწავლი ადამიანი განონასწორებულია და ყოველთვის ცდილობს გამოიუვალ შემთხვევაში როგორ განმუხტოს სიტუაცია. ასევე კარგად ესმის, სად უნდა ეძიოს სიმართლე და როგორ უნდა მოაგვაროს პრობლემა. იგი აღლვებული არ მიიღებს გადაწყვეტილებას და საკითხის მოგვარებისთვის არ მიმართავს ისეთ უხეშ ფორმებს, რომლებმაც შესაძლოა მომავალში ნეგატიური შედეგი მოიტანოს.

ურწმუნო ადამიანი: ურწმუნო ადამიანი ეგოისტია, მას არ ადარდებს სხვების ცხოვრება და მხოლოდ საკუთარ კეთილდღეობაზე ფიქრობს. ამავე დროს თამამად და ლიად შეუძლია მიითვისოს სხვისი კუთვნილი ქონება, არ აღლვებს ნამოქმედარის მიმართ პასუხისმგებლობა, ფიქრობს, რომ რაც მას ებობა, ბუნების ხვედრია და არავის ძალუებს მისი წართმევა. მისთვის ცხოვრების კეთილმოწყობისთვის ყოველ მხრივ მწვანე შუქია ჩართული. თუმცა კარგად იცის, რომ როგორც სხვა ყველა არსება, ისიც ერთ დღეს მოკვდება. სიკვდილის შიში მას სულ დასდევს. აღსანიშნავია ისიც, რომ სასტიკი ურწმუნოებიც კი სიკვდილის უამს ხვდებიან საკუთარ დანაშაულს, თუმცა ეს უკვე ძალიან გვიანია.

მორწმუნე ადამიანი: ადამიანი, რომელსაც იოტისოდენა რწმენა მაინც გააჩნია, უმეტეს შემთხვევაში საკუთარ ცხოვრებასა თუ ნამოქმედარზე ფიქრს იწყებს მაშინ, როდესაც იძაბება სიტუაციები და დგება განსაცდელის წინაშე. მაშინ ეუფლება სინაულის გრძნობა და საკუთარ თავში აყალიბებს გეგმებს, რომ, თუკი ამ შემთხვევაში გადავრჩი, აუცილებლად გამოვასწორებ ჩემს

ქმედებებს და ანგარიშს, რომელიც ამა თუ იმ პიროვნების მიმართ მიმიდვების. თუმცა ვითარების შეცვლის შემდეგ ისევ უბრუნდება ცხოვრების ჩვეულ რიტმს. რა თქმა უნდა არსებობს გამონაკლისებიც, ვინც მსგავს ვითარებას აღიქვამს როგორც გაკვეთილს. ესეც არის ცოდნა, რომელიც გამოყენებლობის გამო ტვინის უჯრედებში უანგმოდებული ინახება. პიროვნებამ იცის, მაგრამ ეშმაკს მინდობილი ფიქრობს, რომ ჯერ ახალგაზრდა და მოხუცებულობას რომ მიაღწევს მერე შეიცვლება, ერთ დღეზე მოინანიებს ყველა შეცოდებას და წარსულ ცხოვრებას წერტილს დაუსვამს. ადამიანს ყოველთვის აქვს იმედი, რომ სიკვდილი მისგან ძალიან შორს არის, ეს ასეც უნდა იყოს, რათა მან იზრუნოს უზენაესი ალლაპის კმაყოფილების მოპოვებისთვის და იცოდეს, რომ ამისთვის ძალიან დიდი დრო აქვს. მაგრამ ეს არ არის უსასრულო დრო და ჩვენ არ ვიცით, სად გადის მისი ზღვარი.

ღრმად მორწმუნე ადამიანი: პირველ რიგში ასეთი ადამიანი სრულიად უსაფრთხოა გარშემომყოფთათვის. ნათქვამია: „გეშინოდეს ურწმუნოსი, მაგრამ ნურასდროს შეგეშინდება მორწმუნე ადამიანის“ ეს მართლაც ასეა. წმინდა შუამავალი ბრძანებს: „მორწმუნეა ის, ვინც სიტყვითა და საქმითსანდოა“. მორწმუნე ადამიანი არასოდეს წარმოადგენს საფრთხეს არც ქვეყნისთვის და არც ხალხისთვის. იგი ყოველთვის აკონტროლებს თავის ქმედებებს და ცდილობს ღირსეულად შეასრულოს საკუთარი მოვალეობები უზენაესი ალლაპის, სამშობლოსა და ხალხის წინაშე. მორწმუნის იდეალია მეობით, სიტყვით, გულით, ფიქრით, ქმედებით, ჩაცმულობით იყოს სამაგალითო.

და ბოლოს, იმისათვის, რომ ადამიანმა იცოდეს თავისი ადგილი და უფლება-მოვალეობები დედამიწაზე, აუცილებელია მიღლოს განათლება. ცოდნის მიღების ბრძანება დიადი გამჩენისგან მომდინარეობს და არავის ეპატიება მისი უგულებელყოფა. ამიტომაც სწავლება უნდა დაინტენსიური დაბადებიდან და გაგრძელდეს სიცოცხლის ბოლომდე.

☞ ჩემთვი ხომალური

კურუტვია და უსამართლობა

(თანამედროვეობის ტრაგედია)

„მას მიჩენილი ჰყავს წინიდან და უკნიდან მეთვალყურენი, იცავენ მას ალლაპის ბრძანებით. უეჭველად, ალლაპი არშეცვლის ხალხის მდგომარეობას, სანამ თავად ხალხი არ შეიცვლება. და თუ ინება ალლაპმა ვნება ხალხისა, მაში, ვერავინ შეაკავებს მას, და მის გარდა, არავინ ჰყავთ მათ დაცველი“. (ურა „რადი“, აიათი 11)

განა გვაქვს ჩივილის უფლება მაშინ, როცა საზოგადოება კორუფციაშია ჩართული?

როდესაც ხალხი თავის შეცდომებს სამართლიანს უწოდებს, მოგვეცემა განა შეცდომების გამოსწორების მინიმალური შანსი?

თუკი ხალხი კორუფციასთან ბრძოლის ნაცვლად მას ცხოვრების წესად დაამკვიდრებს, ამან თუნდაც საზოგადოება შეაწუხოს, ჩივილი მოიტანს რაიმე დადებით შედეგს?

„ჩვენი შეცდომაც სწორია, ჩვენი უსამართლობაც სამართლიანია“ - მსგავსი შეგნება მუსლიმი ადამიანის ცხოვრების სტილი არ არის.

ყოველთვის სხვისი კრიტიკა სწორი ქმედება არაა. მე თუ სტუდენტი ვარ, ვალდებული ვარ „შპარგალკა“ არ გამოვიყენო. თუ გავდივარ გამოცდაზე, უნდა ვიზრუნო, რომ გამოცდა წარმატებით ჩავაპარო. როცა ვგრძნობ, რომ უნდა ვნახო სამსახური და ვიმუშაო, მაშინ არა ჰარამისკენ, არამედ ალალისკენ მიმართული სამუშაო უნდა მოვდებნო. შეიძლება ბევრმა იფიქროს, რომ მე თუ არ გავაკეთებ ასე, სხვა მაინც გააკეთებს, ჩემს ნაცვლად სამუშაოს სხვა ნახავს და მე ისევ უმუშევარი ვიქენები, სხვა უფრო მეტს მოიგებს და მე ისევ გაჭირვებაში ვიქ-

ნებიო. თუმცა ასეთი ფიქრები მუსლიმს არ უნდა აწუხებდეს, ეს არ უნდა იყოს იმის მიზეზი, რომ აკრძალული, ანუ ჰარამი ალად მიიჩნიოს.

მინიერმა მოთხოვნილებებმა არ უნდა ჩაგვითრიოს, დიადმა გამჩენმა ჩვენი ყველა განზრახვა საუკეთესოდ იცის. ის ჩვენთან ჩვენზე უფრო ახლოს არის. უზენაესი ალაპი წმინდა ყურანში ბრძანებს:

„და ვფიცავ, გავაჩინეთ ადამიანი და ვუწყით რას სჩურჩულებს მას სული (არსი) მისი და ჩვენ მასთან უფრო ახლოს ვართ, ვიდრე აორტა!“

XXI საუკუნეს ცივილიზაციის მნვერვალად მოიხსენიებენ. სინამდვილეში აშკარად ჩანს, რომ ეს ასე არ არის. საუკუნე, რომელშიც ძლიერები უძლურებს ჩაგრავენ, ვერ იქნება ცივილიზების მნვერვალი. ეს საუკუნე ადამიანების პირად ინტერესებზე ზრუნვის აღმავლობის ეპოქად უფრო იქცა. ზოგიერთი ადამიანი ემსახურება მზოლოდ საკუთარ ინტერესებს, მაგრამ მოქმედებს რელიგიას ამოფარებული. როდესაც პირადი ინტერესები და რელიგია ერთმანეთის პირისპირ აღმოჩნდება და ადამიანი უპირატესობას რელიგიის ინტერესს მიანიჭებს, ეს იქნება მისი ღრმა რწმენის გამოხატულება. დღესდღეობით, ცივილიზებულ ეპოქაში, ადამიანებმა სამსახურის, ლუქმა-პურისა და ლამაზი ცოლის ხელში ჩასაგდებად პირადი ინტერესები წინა პლანზე წამოსწიეს, ხოლო რელიგია უკან ჩამოიტოვეს. სამყაროს წყალობად მოვლენილი წმინდა მუჰამედ შუამავალი ერთ-ერთ ჰადისში ასე გადმოგვცემს:

”ვინმესგან რამის სათხოვნელად ხელის განვდებაზე უფრო უკეთესია ის, რომ პიროვნებამ თოკი აიღოს, ტყიდან შეშა მო-

იტანოს, გაყიდოს და ასე დაიცვას საკუთარი ადამიანური მეობა.” (ბუპარი, ზექათი 50)

არჩევანი არა სულიერების, არამედ მატერიალურის მიმართ ლტოლვა თუ იქნება, კორუფცია და უსამართლობა მოიმატებს.

შესაძლებელია დღეს მსგავსმა მოვლენებმა იყოლო, მაგრამ გარკეყულნილად საზოგადოებაში მაინც არსებობს მაჭანკლობის ტრადიცია. უნდა აღინიშნოს, რომ როდესაც ქალიშვილის სათხოვნელად მოდის სასიძოს მხარე, პირველი კითხვა სასიძოს საქმიანობას ეხება. რა თქმა უნდა, კითხვა მნიშვნელოვანია და ცივილიზებული ეპოქის აუცილებლობაა, მაგრამ ეს არუნდა იკავებდეს პირველ ადგილს. ვინაიდან ვხედავთ, რომ თუკი სასიძოს კარგი სამსახური აქვს და თან ავტომანქანაც კომფორტული ჰყვას, ქალიშვილის მითხოვებაზე უარის თქმა, ალბათ, ჩამორჩენილობაა. გამომდინარე აქედან, სასიძოს რელიგიურობით ნაკლებად ინტერესდებიან და შეიძლება ეს ოჯახების დანგრევის ერთ-ერთ მთავარ მიზეზად დასახელდეს, რის შედეგადაც ძალიან ბევრი ადამიანი, როგორც ფსიქოლოგიური, ისევე მორალური ტრავმის მსხვერპლი ხდება. შეიძლება იფიქროთ, რომ ამ ყველაფერს სტატიის სათაურთან რა კავშირი აქვსო. მაგრამ ეს ძალიან მნიშვნელოვანია, იმიტომ, რომ „საძირკველში დაშვებული შეცდომა, საზოგადოების ყველა სფეროს გადაეცემა“.

ქორწინებასთან დაკავშირებით წმინდა შუამავლის ერთ-ერთ მეტად ყურადსალებ ჰადისში ნათქვამია: „თუკი თქვენი ქალიშვილის ხელს გთხოვთ ისეთი ახალგაზრდა, რომლის რელიგიურობა და ზნეობრიობა მოგწონთ, მაშინვე მიათხოვთ. ასე თუ არ მოიქცევით, დედამინაზე ინტრიგა და შუღლი დაისადგურებს.“ (თირმიზი, ნიქაზი, 3)

ის პიროვნება, რომლისთვისაც რელიგიურობა მეორე ხარისხოვანია, თავისუფლად მისცემს თავს საშუალებას, შვებით მიირთვას და ოჯახში შეიტანოს კორუფციის სახით მიღებული ფული, ან რამე ქონება. ისარგებლოს სხვისი გაჭირვებით და მოიწყოს საკუთარი კომფორტი. სწორედაც მსგავსი ქმედებები მიზეზი ხდება მომავალი თაობის უარყოფითად შეცვლისა და ურჩიბის, როგორც მშობლების მიმართ, ასევე რელიგიისა და ქვეყნის კანონების წინაშე.

მაშინ, როცა საკუთარ მეუღლეს, შვილს, შვილიშვილს მიართმევ უსამართლო გზით-მოგებულ ლუკმა-პურს, შენ უკვე აღარ გექნება უფლება იმისა, რომ მისგან მოითხოვო პატივისცემა და მორჩილება რელიგიის, სახელმწიფო კანონისა და საკუთარი თავის წინაშე. შედეგად მიიღებ იმ უარყოფით ვითარებას, რომელსაც შენ მოუმზადე საძირკველი და მომავალი თაობის თითოეულ დანაშაულში წვლილი შეიტანე, რადგან შენ ისინი არ ასაზრდოება ალალი ლუკმით. ჰარამი, სხვისი კუთვნილის უკანონოდ მითვისებულით აღზრდილი თაობისგან სიკეთის მოლოდინი, ალბათ, ნარმოუგენელია. და ეს უკანონოდ მითვისებული უფრო უარესია იმ შემთხვევაში, როცა საქმე სახელმწიფო ქონებას ეხება. ვინაიდან იქ არა ერთი, ან ორი პიროვნების, არამედ ქვეყნის მთელი მოსახლეობის წილია და ყველას წინაშე პასუხისმგებლობას ითვალისწინებს.

უდავოდ აღსანიშნავია, რომ წმინდა ყურანი ყოველთვის სიკეთისკენ მოგვიწოდებს. უზენაესმა ალლაჰმა სიკეთე გვიბრძანა, სიავე და ბოროტება აგვიკრძალა. იმისათვის, რომ წუთისოფელში ბედნიერები ვიყოთ და საქიოში სამოთხე გვხდეს წილად, საამისოდ კანონები გვაცნობა. ამიტომ თუკი პირადი და საზოგადო ცხოვრებისთვის სიკეთე იქნება ჩვენი ინტერესის სფერო, უზენაესი ალლაჰის ნებით აღმოვჩნდებით დაჯილდოებულთა რიგებში.

კორუფციისა და უსამართლობის შესახებ წმინდა ყურანში ნაბრძანებია:

„არაკანონიერად არ შეუჭამოთ ერთმანეთს ქონება და არ ჩაიდინოთ შეგნებულად ეს; ქრთამი არ მისცეთ მსაჯულთ, რათა ხალხს ქონების ერთი ნაწილი შეუჭამოთ უსამართლოდ“. (სურა „ბაყარა“, აიათი 188)

„პეტ თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! ერთმანეთს შორის უკანონოდ არ მიირთვათ თქვენი ქონება, მხოლოდ ვაჭრობა თუ იქნება ურთიერთთანხმობით...“ (სურა „ნისა“, აიათი 29)

და უზენაესმა ალლაჰმა ყველა მორწმუნეს წილად გვარგუნოს ჰალალი ლუკმა და მოგება. ვიცხოვროთ ისე, რომ დავიმსახუროთ მისი კმაყოფილება და უსაზღვრო მოწყალება.

თურქეთის სიტყვისა და სიტყვისადმი

www.osmannuritopbas.com

სიტყვისა და პირობისადმი ერთგულება

ისლამში პირობისა და სიტყვის მიცემას ძალიან დიდი მნიშვნელობა ენიჭება. პირობისა და სიტყვის მიცემის შემდეგ, ადამიანი ვალდებული ხდება დროულად შეასრულოს დადებული პირობა და მიცემული სიტყვა. ამიტომ მუსლიმი ადამიანი ძალიან დიდ ყურადღებას უნდა აქცევდეს პირობისა და სიტყვის მიცემას და ასევე უნდა ითავისებდეს, რომ ვალდებული ხდება მოპირდპირის წინაშე თავისი მიცემული სიტყვის და პირობის შესრულებისა ეს რთული იქნება თუ მარტივი.

უზენაესი ალლაჰი სიტყვისა და პირობის ერთგულების შესახებ ყურანში ასე ბრძანებს:

”بِعَهْدِي أُفِ بِعَهْدِكُمْ وَأَوْفُواْ“

„იყავით თქვენს მიერ დადებული პირობის-სიტყვის ერთგულნი, რათა მეც (თქვენ) შეგისარულო დაპირება ჩემი.“ (სურა ბაყარა, აიათი 40)

პირობა შეიძლება იყოს როგორც სიტყვიერი, ასევე წერილობითი. მიცემული პირობის შესრულებას, წერილობითი იქნება თუ სიტყვიერი, ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს.

უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

”بِالْعَنْوَادِ أَوْفُواْ آمُنُواْ لِلَّذِينَ أَتَيْهَا يَا“

„ო, მორწმუნენო! უერთგულეთ თქვენს (მიერ დადებულ) პირობას!“ (სურა მაიდუ, აიათი 1)

ამ აიათის მიხედვით, ყველა მუსლიმი ვალდებულია თავისი პირობა შეასრულოს, რადგან ეს უპირველესად ალლაჰის ბრძანებაა. პირველ რიგში, რჩმენა ერთ-ერთი ხელშეკრულებაა. რწმენის მიღების შემდეგ ადამიანს ალლაჰის წინაშე ერთგვარი მოვალეობები ეკისრება. გარდა ამისა, ადამიანი ცხოვრების განმავლობაში მრავალ ხელშეკრულებას აკეთებს და სხვადასხვა პირობას დებს. ამიტომ ის ვალდებულია, ყველა ეს დაპირებები პირნათლად შეასრულოს. ადამიანის მიერ მიცემული პირობა, რა სახის და რა მნიშვნელობისაც არ უნდა იყოს, სავალდებულოა შესრულდეს. ეს არის სარწმუნოების ერთ-ერთი მთავარი საკითხი, რწმენის კანონი და ალლაჰის ბრძანება.

ცხოვრების წესის ჩამოყალიბებას და ცხოვრებაში არსებული პირობების შესრულებას მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს. ცხოვრებაში ადამიანს მრავალი პირობის დადება და სხვადასხვა ხელშეკრულების გაკეთება უხდება. მათ გარეშე ცხოვრება შეუძლებელია. ამიტომ ცხოვრებაში ადამიანს ყველაზე დიდი პრეტენზია, სწორედ, ამ საკითხის მიმართ უჩნდება, რადგან არ ხდება ყველა პირობის სრული დაკმაყოფილება. ის ადამიანი, რომელიც მიცემულ პირობას არ ასრულებს, მოწინააღმდეგე ადამიანის უფლებებსაც აღდვევს, ე.ი. თავის სიტყვას ის არ ასრულებს. ამ საკითხის შესახებ ალლაჰი ყურანში ბრძანებს:

„და იყავით თქვენს მიერ დადებული პირობის ერთგულნი, თქვენ ამ ვალდებულებისათვის განიკითხებით!“ (სურა ისრა, აიათი 34)

ამ აიათით ალლაჰი ადამიანებს ყურადღებისკენ მოუწოდებს. პირობის შესრულება ადამიანის ხასიათის მნიშვნელოვანი თვისებაა, მაშინ როცა პირობის შეუსრულებლობა და აღებული ვალდებულების დარღვევა ნეგატიურ შედეგამდე მიმყვანია. პირობის შეუსრულებლობის შემთხვევაში, საზოგადეობაში ადამიანის მიმართ სიძულვილი, სიბრაზე და უნდობლობა გაჩნდება. ხოლო პირობის შესრულების შემთხვევაში — სიყვარული და პატივისცემა გამოიხატება. ამასთანავე, ასეთ ადამიანს მომავალშიც დიდი წარმატება ელოდება. მათ შესახებ ალლაჰი ყურანში ბრძანებს:

„ყველა, ვინც გატეხს ფიცს, (დააზარალებს) თავისთავს. ყველა, ვინც იმის ერთგულია, რაზეც მან ალლაჰს პირობა მისცა, უზარმაზარ ჯილდოს დაიმსახურებს.“ (სურა ფეთჰი, აიათი 10).

კეთილშობილი შუამავალი ალლაჰის სიტყვების გადმოცემისას: „განკითხვის დღეს მე ჩემს მრისხანებას დავატეხ სამი ჯგუფის ადამიანებს!“ — პირველად ახსენა ისინი, ვინც „ალლაჰის სახელის დაფიცებით არ შეასრულა თავისი პირობა.“ (ბუჭარი, ბუუ, 106).

ერთ-ერთ სხვა ჰადისში, წმინდა შუამავალი აღნიშნავს, რომ იმ ადამიანის სახე, ვინც მიცემულ პირობას არ ასრულებს, ამ თვისების დათმობამდე ორპირი და ფარისეველი (მუნაფიი) ადამიანის მსგავსია. (ბუჭარი, იმანი, 24).

კიდევ სხვა ჰადისებში მოცემულია, ასეთ ადამიანებს განკითხვის დღეს ალლაჰი თუ როგორ მიუზღავს:

„განკითხვის დღეს, პირობის არშემს-

რულებელი ადამიანის უკან ერთი დროშა აღიმართება და მის მიერ დარღვეული პირობების შესაბამისად ამაღლდება. ამის შედეგად მისი დანახვა მრავალ ადამიანს შეეძლება. ეს ვითარება ამ ადამიანს ხალხში უფრო დაამცირებს“.

წმინდა შუამავალი ერთ-ერთი თანამიმდევრის დასაფლავების შემდეგ, ალლაჰს ასე შეეველრა:

„ო, დიდო ალლაჰ! ეს ადამიანი დღეის შემდეგ შენს ხელთ არის და შენზე ჩაგვიძებია. გევედრები, ის საფლავის ნვალებისა და ჯოჯოხეთის ცეცხლისგან დაიცავი! შენ ყველა სიტყვის და პირობის შემსრულებელი ხარ და მხოლოდ შენ იმსახურებ ქება დიდებას! (აბუ დავუდი, ჯენაზი, 54-56).

ალლაჰი ჯერ ადამიანებისგან ითხოვს თავიანთი პირობების შესრულებას, ხოლო შემდეგ კი მათ თავისი მიცემული პირობის შესრულებას ჰპირდება. ამის გამო, წმინდა შუამავალი ალლაჰს ხშირად ასე ევედრება:

„— օ, დიდო ალლაჰ! მე შენი მონა-მსახური ვარ! შეძლებისდაგვარად ჩემს პირობასა და სიტყვას ვასრულებ!“ (ბუჭარი, დეავათი, 16).

წმინდა შუამავალი როგორც ალლაჰის წინაშე ასრულებდა თავის პირობას, ასევე ადამიანებზე მიცემულ ყოველ სიტყვასაც პირნათლად ასრულებდა. ინ აპასმა წმინდა შუამავლის ცხოვრების ყველა დეტალი კარგად შეისნავლა და შემდეგ განაცხადა: „წმინდა შუამავალი როდესაც რაიმეს იტყოდა, მას აუცილებლად ასრულებდა.“ (ბუჭარი, შეჟადეთი, 28).

წმინდა შუამავალი, მთელი ცხოვრების განმავლობაში, საქმეში მისერთად მყოფებს და სხვა ადამიანებსაც ყოველთვის პატიოსნად ექცეოდა. ეს თვისება მას შუამავლობის მისის მიღებამდეც ახასიათებდა. ის თუ

ვინმეს რაღაც სიტყვას მისცემდა, რაც არ უნდა დაჯდომოდა, მას აუცილებლად შეასრულებდა. აბდულლაჰი იბნ ებილ ჰამსა გადმოგვცემს: „წმინდა შუამავლის მიერ ოფიციალურად სხვა სახელმწიფოების ისლამში დაპატიჟებამდე, მის ერთად ერთ-ერთ სავაჭრო საქმეში ვიყყავი. ამ საქმის შემდეგ მასთან ვალში დავრჩი. მას ვუთხარი, ჩემთვის ცოტა დრო მოეცა და ვალს გავუსწორებდი, მაგრამ მიცემული სიტყვა დამავინწყდა. სამი დღის შემდეგ გამახსენდა ჩემი დაპირება და წავედი იმ ადგილას, სადაც უნდა მიიკულიყავი. დამინახა თუ არა, ასე მითხრა:

„ახალგაზრდავ! მე შენ სამი დღეა აქ გელოდები!“ (აბუ დავუდი, ედები, 82).

წმინდა შუამავლის სამდლიანი ლოდინის მიზეზი ვალის აღება კი არა, მიცემული სიტყვის შესრულება იყო. ის პირობის შესრულებას ისეთ დიდ წნიშვნელობას ანიჭებდა, რომ მტრები ამით ხშირად სარგებლობდნენ. ჰუზიფე გადმოგვცემს:

„ერთხელ მამაჩემთან — ჰუსეილთან ერთად სამოგზაუროდ წავედი. ყურაიშებმა დაგვიჭირეს და გვითხრეს:

— თქვენ მუჰამმედის რიგებში შესვლა ნამდვილად გსურთ?

ჩვენ ვუპასუხეთ:

— არა, ჩვენ მედინაში სხვა მიზეზის გამო მივდივართ. ამის შემდეგ, მათ ჩვენგან სიტყვა აიღეს, რომ მუჰამმედის გვერდით არც დავდგებოდით და არც ვიბრძოლებდით. როდესაც მედინაში ჩავედით და წმინდა შუამავალს მომხდარის შესახებ მოვახსენეთ, ასე გვითხრა:

— წადით და თქვენი სიტყვა შეასრულეთ, ჩვენ კი მათ წინააღმდეგ ალლაჰის დახმარებას მოვითხოვთ!“ (სწორედ ეს გახდა ჩემი ბედირის ბრძოლაში მონაწილეობის მიუღებლობის მიზეზი). (მუსლიმი, ჯიჰადი, 98).

მიცემული სიტყვის შეუსრულებლობის, მუსლიმების მოუწონელი ერთ-ერთი მაგალითი ჰუდეიბიეს შეთანხმების დროს

მომხდარი ამბავია. ჰუდეიბიეს შეთანხმების ერთ-ერთი პირობა, მექადან მედინაში თავშესაფრის ძებნისთვის ჩასული ადამიანების უკან დაბრუნება იყო. ხელშეკრულებაზე ხელის მოწერის დროს ყურაიშების წარმომადგენელი სულეიმან იბნ ამრის შვილი — აბუ ჯენბელი ფეხებზე დადებული ბორკილების თრევით წმინდა შუამავალთან მივიდა. აბუ ჯენბელს გამუსლიმების გამო ურწმუნოებისგან დიდი ტანჯვა ჰქონდა გადატანილი. ამის გამო, როდესაც დრო ნახა, ურწმუნოებისგან გაიქცა და თავის შესაფარებლად მუსლიმებთან ჩავიდა. სულეიმანი გამოქცეულ აბუ ჯენბელს სახეში მაგრად გაარტყა და უკან დაბრუნება უბრძანა. ამის დამნახავმა წმინდა შუამავალმა, სულეიმანი, აბუ ჯენბელის ხელშეკრულების გარეშე, მისთვის გადაცემა სთხოვა. მაგრამ სულეიმანი წმინდა შუამავლის ამ თხოვნას არ თანხმდებოდა. აბუ ჯენბელი კი მუსლიმებს ეხვენებოდა და დახმარებას სთხოვდა, რომ ის ურწმუნოებთან ალარ დაეპრუნებინათ. მუსლიმებმა ამ მდგომარეობას ველარ გაუძლეს და ტირილი დაიწყეს. წმინდა შუამავალმა აბუ ჯენბელი გაამხნევა და უთხრა:

— აბუ ჯენბელ! ცოტა კიდევ მოითმინე! ალლაჰისგან ამის საპასუხო მოითხოვე! ეჭვი არ გაგიჩნდეს, რომ ალლაჰი შენ და შენისთანა სუსტ მუსლიმებს რაღაც გამოსავალს გიშოვის. ჩვენ ამ საკითხთან დაკავშირებით ხელშეკრულება გვაქვს დადებული და ვალდებული ვართ ის შევასრულოთ. ასევე მათაც აქვთ ჩვენზე მოცემული სიტყვა. მიცემული სიტყვის შეუსრულებლობა ჩვენ არ შეგვფერის“. (იბნ ჰანბელი, 4, 325. იბნ ჰიშამი, 3, 367).

ამის შემდეგ წმინდა შუამავალს ურწმუნებმა სიტყვა მისცეს, რომ აბუ ჯენბელს ალარ აწვალებდნენ. წმინდა შუამავალი ამით ცოტა დამშვიდდა.

ჰაიბერის ბრძოლის დროს ერთი მწყემსა საინტერესო ისტორია გადახდა. გადმოცემის მიხედვით, ვიცით, რომ იესარი ჰაიბერის ბრძოლის დღეებში ერთ-ერთი

მოწინავე ეპრაელის ცხვრების მწყემსობით ლუქმა პურს შოულობდა. იესარს წმინდა შუამავლის სახელი ეპრაელთა სასახლეში ხშირად ესმოდა და ამის გამო მასთან შეხვედრის ძალიან დიდი სურვილი გაუჩნდა. ერთ დღეს, როდესაც ცხვრები სამწყემსავად წაიყვანა, წმინდა შუამავალს შეხვდა. მასთან არც ისე ხანგრძლივი საუბრის შემდეგ, იესარმა ისლამის სარწმუნოება მიიღო. წმინდა შუამავალმა მას სახელი გადაუკეთა და „ესლემი“ დაარქვა. შემდეგ ესლემმა წმინდა შუამავალს ჰკითხა, თუ ცხვრები რა უნდა ექნა. შუამავალმა უპასუხა:

„— ცხვრები უკან მიაბრუნე და გარევე! ეჭვი არ შეგეპაროს, ისინი თავიანთ პატრონს დაუბრუნდებიან.“ ესლემი ასეც მოიქცა. როგორც წმინდა შუამავალმა ურჩია, ცხვრები უკან გააბრუნა და თან მიაძახა: „პატრონთან დაბრუნდით! დღეიდან თქვენთან ერთად აღარასოდეს ვიქნები!“ ცხვრები პატრონთან ისე დაბრუნდენ, თითქოს უკან ვიღაც მიჰყებოდა. მწყემსი კი მუსლიმებს შეუერთდა და მათთან ერთად საბრძოლველად მოემზადა. ახალგამუსლიმანებული ესლემი იმ ბრძოლაში შეჰვიდი გახდა. ეს სწორედ ის ერთადერთი თანამიმდევარია, რომელმაც ნამაზის ულოცავი სამოთხე დაიმსახურა.

ამ გადმოცემაში ყურადღება უნდა გავამახვილოთ იმ გარემოებაზე, რომ წმინდა შუამავალს ცხვრებისთვის ხელი არ უხლია და ისინი თავიანთ პატრონს დაუბრუნა, რადგან მწყემსს ცხვრების დაბრუნების თაობაზე პატრონზე სიტყვა ჰქონდა მიცემული.

რადგან წმინდა შუამავალი სიტყვის შესრულებას უდიდეს მნიშვნელობას ანიჭებდა, მისი თანამიმდევრებიც დიდი პასუხისმგებლობით ეკიდებოდნენ ამ საქმეს და ცდილობდნენ თვითონაც ასევე მოქცეულიყვნენ.

„მუსლიმთა შორის ისეთი ვაჟეაცები არიან, ვინც ალლაპტე მიცემულ ყოველ სიტყვას პირნათლად ასრულებენ. მათ შორის

არიან ისეთებიც, ვინც თავისი პირობა შეასრულა, არიან ისეთებიც, ვისოდესაც მისი შესრულების ვადა ჯერ არ დამდგარა, მაგრამ მათ (პირობა) არავითარ შემთხვევაში არ შეუცვლიათ.“ (სურა აჰზაბი, აიათები 32-33) (ბუჰარი, ჯიჰადი, 12).

როგორც ვხედავთ, თანამიმდევრები ალლაპტა და წმინდა შუამავალზე მიცემულ სიტყვას, სიცოცხლის ფასიც რომ დასჯობობოდათ, მაინც ასრულებდნენ. ბერა იბნ მარური აქაბეს შეხვედრას დაესწრო და იმ თორმეტ ადამიანს შორის იყო, ვინც წმინდა შუამავალს სიტყვა მისცა, ისლამის გავრცელებაში დაეხმარებოდა. ბერა იბნ მარურმა წმინდა შუამავალს ჰაჯობის დროს მექაში ჩასვლა და ჰაჯობის გაკეთების პირობა მისცა. მაგრამ ამ დროის მოსვლამდე ის გარდაიცვალა. სიკვდილის პირას მისულმა თავის ოჯახს ასე მიმართა:

— წმინდა შუამავალზე მიცემული სიტყვის გამო, გთხოვთ, ქააბას მიმართულებით შემატრიალოთ, რადგან ჰაჯობის გაკეთებისთვის მას პირობა მივეცი! ამგვარად, ის პირველი ადამიანი გახდა, რომელიც სიცოცხლეში და სიკვდილის შემდეგაც ქააბას მიმართულებით იწვა. მედინაში ჩასული წმინდა შუამავალი თანამიმდევრებთან ერთად ბერა იბნ მარურის სასაფლაოზე წავიდა. მან, თანამიმდევრებთან ერთად, ჯერ მიცავალებულის განსასვენებელი ნამაზი ილოცა, მერე კი ალლაპტა შეევედრა: „ო, დიდო ალლაპტო! გევედრები, მას აპატიო, ყოველივე კარგი იმქევეყნად მისცე და მისი კამაყოფილი დარჩე!“ (იბნ აბდიბერი, 1, 153. იბნ სადი, 3, 619-620).

ისლამის ისტორიაში პირობის შესრულების ყველაზე კარგი მაგალითი თვით ალლაპტის შუამავალი იყო. ამიტომ თითოეული ჩვენგანის უპირველესი მოვალეობა წმინდა შუამავლის ნაკვალევზე გაყოლა და მისი სუნნეთის შესაბამისად ნაბიჯის გადადგმაა. ამქვეყნიური თუ იმქევეყნიური ბედნიერება სწორედ ასეთი ცხოვრებითა შესაძლებელი.

მეცნიერ აქაშიძე

სიკუთხმეს მოწილეობა

და სიავას აკტივიზა

უზენაესი ალლაპი სურა „თევბეს“ 112-ე აიათში ადამიანებს ასე ახასიათებს:

„მაშ, ახარე მორწმუნებეს! რომელიც ინანიებენ, თაყვანს სცემენ, ადიდებენ (ალლაპი), მარხულობენ, ქედს იხრიან, სეჯდეს აღასრულებენ“, სიკეთეს მოუწოდებენ და ავს კრძალავენ; და ალლაპის საზღვრების დამცველები არიან.“

ვფიქრობ, აღარ არის საჭირო ვისაუბროთ იმაზე, თუ წმინდა შუამავალმა როგორ გარემოსა და პირობებში დაიწყო ისლამის გავრცელება. ვიცით, რომ ისლამის ბუნება და დისციპლინა იმ პერიოდის ცხოვრების სტილს სრულად ერინააღმდეგებოდა. წმინდა ყურანის გზავნილი არსებული ცხოვრებისგან მკვეთრად განსხვავდებოდა.

იმ ხანებში, როდესაც უმეცრება მდ-

ლავრობდა ქვეყანაში, ისლამის გამოჩენამ ადამიანები სრულიად მოულოდნელი და სწრაფი ცვლილებების წინაშე დააყენა. მათ ეს ძალიან რთულად ეჩვენებოდათ. ყველაფერს აკეთებდნენ მის დასაბრკოლებლად, თუმცა დადებით შედეგს ვერ აღწევდნენ. პირველ ხანებში ახალი რელიგიის ეშინოდათ, ერიდებოდათ, უფრო მეტიც, იმსათვის, რომ ისლამს მათზე გავლენა არ მოეხდინა, საკმაოდ ფრთხილად მოქმედებდნენ.

მაშინ, როცა უმეცრების ხანის მოწინავე საზოგადოების ზოგიერთმა წევრმა დაიწყო ისლამის მიღება, ისინი მათი რიგებიდან გარიყეს და მარტოდ მიატოვეს. მათთან ყოველგვარი კავშირი გაწყვიტეს და უნდობლობა გამოუცხადეს. ისინი აუტანელი სირთულეების წინაშე აღმოჩნდნენ. უმეცრების ხანაში არსებულ ცხოვრების პირობებს

შეჩვეულები ცვლილებების ქარცეცხლში აღმოჩნდნენ. მაგრამ მალე ამ ადამიანთა ჯგუფი გახდა ის ურყევიდა მტკიცე კედელი, რომელმაც ისლამის დაცვით, კაცობრიობის ისტორიის სვლას მიმართულება შეუცვალა. ამ პერიოდიდან ადამიანები ჯგუფ-ჯგუფად, ტომებად და თემებად ისლამის რიგებში გაერთიანდნენ.

ისლამმა ადამიანების გულებში ფესვები ნაბიჯ-ნაბიჯ

ღრმად გაიდგა. ისტორიაში არ შეიძლება მოიძებნოს ადამიანების სხვა მსგავსი ქმედებები, როგორებიც უკეთილშობილესმა შუამავალმა და მისმა დიდებულმა თანამიმდევრებმა ისლამის გავრცელების გზაზე გამოიჩინეს. ისინი ღარიბი ადამიანები იყვნენ, მათ არაბული უდაბნოების აუტანელი პირობების მიუხედავად, მომავალი თაობების ურნმუნოებისა და ჩაგვრისგან გადასარჩენად ყველა სიძნელეს გაუძლეს და მათი მზრუნველობა და მფარველობა ითავეს. ისინი რაოდენობითა და ძალით მტერზე ძალიან ცოტანი იყვნენ, მაგრამ ისლამის სიყვარულით გაძლიერებულნი და მისთვის თავგანწირულნი მტრებთან წინააღმდეგ ბრძოლაში მაინც ყოველთვის წინ მიიწვდნენ. ურნმუნოთა სიმრავლემ ისინი წელში ვერ გატეხა, პირიქით, უფრო და უფრო მეტ შემართებას, მოთმინებასა და გამძლეობას იჩენდნენ.

დიახ, მათ შედეგად მიიღეს ის, რასაც ელოდნენ. როგორც იქნა, უზენაესი ალლაჰის ნებით, ისლამის ცისკარმა მთელ მსოფლიოში ამოანათა.

კარგად თუ დავაკვირდებით ამ უნივერსალურ რევოლუციას, დავინახავთ, რომ განსაკუთრებული შრომა სამი მიმართულებით გამოჩნდა:

1. მოწოდება და ისლამის გაცნობა
2. ისლამური წესებით ცხოვრების მი-

ზანი

3. უზენაესი ალლაჰისთვის თავგანწირვა.

სიკეთისკენ მოწოდება და სიავის აკრძალვა ყველა მუსლიმის ვალია:

სიკეთისკენ მოწოდება და სიავის აკრძალვა ისლამის მთავარი დედაბობია და სასიცოცხლო მნიშვნელობის ფუნქციას ასრულებს. აღნიშნულმა მცნებამ უდიდესი

წელილი შეიტანა ისლამური ცივილიზაციის აღმავლობის პროცესში. ეს ის ძირითადი პრინციპია, რომლის გარეშე ისლამის მთელ მსოფლიოში არსებობა, აღბათ, წარმოუგენელი იქნებოდა. ეს არის მცნება, რომელიც ყველა მუსლიმის ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია. ეს გვაძლევს იმის საბაძს, რომ ვთქვათ, წმინდა შუამავლის მიერ ნაქადაგები ისლამის მომავალი თაობებისთვის გადაცემა ჩვენი უმთავრესი ვალია. ეს არის ის სიკეთე, რომელიც წმინდა, მსოფლმხედველობის, პოლიტიკის, ზნეობისა და ღვთისმსახურების სფეროებს მოიცავს. ვალდებულება, რომელიც ცხოვრების ყველა მხარეს მოიცავს, უზენაესმა ალლაჰის ისლამის მიმდევრებს დააკისრა.

„სიკეთისკენ მოწოდება და სიავის აკრძალვა“ არის ის მნიშვნელოვანი, სტრატეგიული და ერთადერთი გზა, რომელიც ყველა ეპოქაში ინარჩუნებს თავის ფუნდამენტურ როლს. მუსლიმი ადამიანი ისლამის უდიდესი სიბრძნის წყალობით გაათვითცნობიერებს ცხოვრების უმთავრეს მიზანს და არ დაჯერდება მხოლოდ პირად ინტერესს. იგი ამის შემდეგ იკისრებს უზენაესი ალლაჰის გზავნილის სხვა ადამიანებისთვის ქადაგების პასუხისმგებლობასაც.

ცნობილი მუსლიმი სწავლული იპნი თემით ამბობს: „შესაძლებლობის ფარგლებში და პირობებში „სიკეთისკენ მოწო-

დება და სიავის აკრძალვისთვის“ გარჯა უზენაესი ალლაპის მსახურება და მისი ბრძანებების მორჩილებაა“.

როგორც ვიცით, წმინდა შუამავლის მისიაც სწორედ ამას ემსახურებოდა. თუკი ისლამის თემი ნაჩვენებ მიზნებს სულ მცირედითაც კი გადაუხვევს, რელიგიის, ისტორიისა და მისის მოღალატედ ჩაითვლება და ერთ მშვენიერ დღეს უპასუხისმგებლობა აუცილებლად მოეკითხება.

წმინდა შუამავალმა „სიკეთისკენ მოწოდება და სიავის აკრძალვა“ ისლამის მთვარ პრინციპად დანერგა. დურრე ბინთი ებუ ლეჰები გადმოგვცემს: „ერთხელ უკეთილ-შობილესი შუამავალი მინბერიდან ხალხს მოუწოდებდა, რომ ამ დროს ერთი პიროვნება ფეხზე წამოდგა და ჰქონდა: ალლაპის შუამავალო, „ვინ არის ყველაზე საუკეთე-სო ადამიანი? წმინდა შუამავალმა მიუგო: - „ადამიანთაგან ყველაზე საუკეთესოა ის, ვინც ხალხს ესალმება, ნათესავებს მოინახ-ულებს, ლვთისმოშიშია, სიკეთისკენ მოუწოდებს და სიავეს კრძლავს“.

წმინდა ყურანის მიხედვით, სიკეთისკენ მოწოდება და სიავის აკრძალვა მხოლოდ ზნეობის საზღვრებით არ შემოიფარგლება. არც მხოლოდ ქადაგებები და რჩევა-დარი-გებები განსაზღვრავს სიკეთე-სიავეს. თუკი კარგად დავაკვირდებით, დავინახავთ, რომ ეს ორი ძირითადი მცნება საკმაოდ ვრცელია. უფრო მეტიც, შეიძლება ითქვას, რომ წმინდა ყურანი და ისლამი, სწორედ, ამ ორ მცნებას ეყრდნობა. ეს ორი მცნება იმდენად ვრცელია, რომ რელიგიური ცხოვრების დინამიურობას და დედამინაზე არსებული შეცდომების გამოსწორებისთვის ყველა საჭირო გამოცდილებებს ერთად შეიცავს. აღსანიშნავია, რომ შუამავლები მხოლოდ იმისთვის არ მოვლენილან, რომ ადამიანებისთვის მაღალი ზნეობა ესწავლებინათ, ეს მათი ერთ-ერთი მოვალეობა იყო. ასევე მათი ვალდებულება აშკარად და კონკრეტულად იყო ისიც, რომ ადამიანებს ერთა-დერთი უზენაესი ალლაპისთვის უპირობოდ ქედი მოეხარათ, მისი ყოვლისშემძლეობა გაეთავისებინათ და სხვა ყველა სათაყვანო არსება უარეყოთ. უზენაესი ალლაპის უპირობო მორჩილება ცხოვრების ყველა სფე-

როში, მხოლოდ მისი ყოვლისშემძლეობის წინაშე ქედის მოხრის გამოხატვაა. ადამიანის ცხოვრების მთავარი მიზანი დიადი გამ-ჩენის ბრძანების: „სიკეთისკენ მოწოდება და სიავის აკრძალვა“, გათავისებაა. რწმენის, აზროვნების, ლვთისმსახურებისა და ზნეობის ფარგლებში ყველა სახის ადამიანური ურთიერთობების მოტივიც ეს ბრძანება იქნება.

განსაკუთრებით უნდა ვიცოდეთ და შესაბამისად ვითავისებდეთ, რომ ნამდვილი ისლამი ის არის, რომელიც წმინდა ყურანის დასახული მიზნების განხორციელებას ემ-სახურება. როდესაც ვაკვირდებით XXI საუკუნის ვითარებებს, ძალიან კარგად გვესმის, რამდენად აუცილებელი და სასიცოცხლოა სამყაროსთვის „სიკეთისკენ მოწოდებისა და სიავის აკრძალვის“ მცნება.

ბეითაქის მიერ გამოცემულ ჰადისში ვკითხულობთ: „ბოლო ხანებში ხალხთა შორის გამოჩნდება ისეთი თემი, რომელიც მადლს მიიღებს, როგორც ისლამის აღმავლობის პირველ ხანებში იღებდნენ ხოლმე. მათი განსაკუთრებულობა „სიკეთისკენ მოწოდებაში სიავის აკრძალვასა და სხვად-სხვა ინტრიგების წინააღმდეგ ბრძოლაში გამოიხატება“.

ისლამის მიხედვით, სიკეთისა და სიავის ზღვარი მხოლოდ უზენაესი ალლაპის გარდ-მოვლენილი რელიგიაა. ალლაპის რჯული რასაც სიკეთედ აფასებს, უეჭველად, სიკეთეა, ხოლო რასაც სიავედ მიიჩნევს, უდავოდ სიავეა. ისლამის საზღვრებს გარეთ, ვიღაც-ვიღაცების სხვადასხვა ამბიციური სურვილების მიხედვით, ამ მცნებების სახისშეცვლა უზენაესი ალლაპის რჯულის წინააღმდეგ გამოსვლაა. არავის არ შესწევს იმის ძალა, რომ ამის უფლება საკუთარ თავს მისცეს.

და ბოლოს, უზენაესი ალლაპი სურა „ალი იმრანის“ 110-ე აიათში ბრძანებს:

„თქვენა ხართ ყველაზე საუკეთესო თემი, ვინც კი მოვლენილა ხალხთა შორის, ბრძანებთ სასურველს და კრძალავთ საძულველს, რადგანაც გწამთ ალლაპის...“

წმინდა იბრაჰიმი და ისმაილი

იბრაჰიმი ბაბილონის აღმოსავლეთით, მდინარე ტიგროსა და ევფრატს შორის მდებარე მხარეში მოევლინა ამქვეყანას.

გადმოცემის მიხედვით, მამამისი, - თარუჭი, მორწმუნე, გულწრფელი ადამიანი იყო. თარუჭი რომ გარდაიცვალა, იბრაჰიმის დედა თარუჭის ძმას-აზერს გაჰყვა ცოლად. ესე იგი კერპთაყვანისმცემელი აზერი მისი მამინაცვალი იყო. სხვა თქმულების მიხედვით კი, თარუჭი იბრაჰიმის მამის ძველი სახელია. კერპთაყვანისმცემელი რომ გახდა, მას შემდეგ აზერი ეწოდა. მას ათი „ლვთიური წერილი“ მოევლინა.

იბრაჰიმის შვილები ისმაილი და ისაყი არიან. უკეთილშობილესი მუჰამედ შუამავალი წმინდა ისმაილის შთამომავალია.

იბრაჰიმი ქელდანის ტომს მოევლინა შუამავლად. იგი მასზე დაკისრებულ შუამავლურ მისიას ლირსეულად ასრულებდა. მისი მოღვაწეობის პერიოდში მომხდარი უამრავი მნიშვნელოვანი მოვლენის ისტორია თაობიდან თაობას გადაეცემა. ამ სტატიაში კი მხოლოდ ერთს, ყურბნის წარმო-

შობის ისტორიას, მოგითხობთ.

ყურბნით გამოცდა

როცა წმინდა იბრაჰიმი ბაბილონიდან დამასკოში მიდიოდა:

„თქვა: „უეჭველად, მე მივემართები ჩემი ღმერთისკენ, იგი დამადგენს ჭეშმარიტ გზას! ღმერთო ჩემო, მიბოძე მე კეთილთაგან!“ (სურა „საფუათ“, აიათები 99, 100)

აյ არის მინიშნება გულის, შიდა სამყაროს უმაღლეს მეგობართან შესახვედრად გამართულ მოგზაურობაზე.

აიათის გაგრძელებაში წმინდა ისმაილის სამახარობლო და ყურბნის შემთხვევა ასეა მოხსენიებული:

„სწორედ მაშინ ვახარეთ მას ძე მორჩილი. როცა მიაღწია მასთან ერთად სეირნობის ასაკს, უთხრა: „შეიღლო ჩემო, უეჭველად, სიზმარში ვიხილე, რომ მსხვერპლად გწირავდი. მაშ, გაიაზრე, აბა რას ჭვრეტ?“ მიუგო: „მამაჩემო! ჰქმენ რაც გებრძანა. მე მიხილავ მომთმენთაგან თუ იქნება ნება ალლაპისა!“

როცა ორივე დამორჩილდა და მას შუბ-

ლი დაადებინა ძირს, მაშინ ვუხმეთ: ჰეი, იბრაჟიმ! „უთუოდ, ერთგულება გამოიჩინე სიზმართან მიმართებაში“. უეჭველად, ჩვენ ასე მივუზღდავთ კეთილის მქმნელთ! უეჭველად, ეს ცხადი გამოცდა!

და გამოსასყიდად ვუბოძეთ მას უდიდესი შესანირი. და დავტოვეთ სახელი მისი მომდევნო თაობებში. სალამი იყოს იბრაჟიმსა ზედა! სწორედ ასე მივუზღდავთ სიკეთის მქმნელთ! უეჭველად, იგი ჩვენი მორნმუნე მსახურთაგანი იყო.“ (სურა „საფუათ“, აიათი 101-111)

როდესაც წმინდა იბრაჟიმმა ჰაჯერი და ისმაილი მექაში დატოვა, იგი სარასთან დაბრუნდა. დროდადრო მათ სანახავად ჩადიოდა. ერთი-ერთი მგზავრობისას მექაში სიზმარი ნახა. სიზმარში, ისე როგორც აიათშია ნაბრძანები, ისმაილს მხვერპლად სწირავდა. იბრაჟიმი დაეჭვდა, სიზმარი ეშმაკისეული იყო თუ დვთიური. ამ სიზმარს სამ დღეს ზედიზედ ნახულობდა. ეს დღეები ჰაჯების პერიოდის არეფესა და ბაირამის პირველი დღეები იყო.

ერთი გადმოცემის მიხედვით, იბრაჟიმმა თქვა:

„ალლაჰი შვილს თუ მიბოძებს, მას ყურბნად შევსწირავ!“ — აი, ეს სიტყვა გახდა მისი გამოცდის მიზეზი.

იმისათვის, რომ ღმერთის ბრძანება შეესრულებინა, იბრაჟიმმა წმინდა ჰაჯერს უთხრა: „ისმაილი მეგობართან მიმყავს, დაბანე და სუნამო დააპურე“. წმინდა ისმაილსაც უთხრა, რომ თოკი და დანა წამოელო.

„შვილო, ღვთის კმაყოფილების მოსაპოვებლად ყურბანს დავკლავ!“

არაფათზე ჰაჯებმა გაჩერებისკენ აიღეს გეზი. ამ დროს ადამიანის ფორმით ეშმაკი ჰაჯერთან მივიდა და უთხრა:

„იცი, იბრაჟიმს შენი შვილი სად მიჰყავს?“

ქალმა უპასუხა:

„მეგობართან მიჰყავს“

ეშმაკმა უთხრა:

„არა, დასაკლავად მიჰყავს.“

ჰაჯერმა უპასუხა:

„მას შვილი ძალიან უყვარს!“

ეშმაკმა დაიჩემა:

„ალლაჰის ბრძანების გამო ყელი უნდა გამოსჭრას.“

ჰაჯერმა უთხრა:

„თუ ალლაჰმა უბრძანა, ეს კარგი საქმეა. ჩვენ მას ვემორჩილებით!“

ჰაჯერი რომ ვერ შეაცდინა, ეშმაკი ისმაილთან მივიდა. ამჯერად მას ჰერთა:

„იცი, მამაშენს სად მიჰყავხარ?“

ისმაილმა უთხრა:

„მეგობრის სანახავად.“

ეშმაკმა უთხრა:

„არა, დასაკლავად მიჰყავხარ. თვლის, რომ ღმერთმა მას ასე უბრძანა!“

ამაზე ისმაილმა უპასუხა:

„თუ ალლაჰმა უბრძანა, ამას სიხარულით აღვასრულებთ!“ ამგვარად ეშმაკი

გააგდო და მას ქვები დაუშინა.

ეშმაკმა ისმაილიც ვერ შეაცდინა. ამჯერად იბრაჰიმს მიუბრუნდა:

„მოხუცო! შვილი სად მიგყავს? ეშმაკმა შენ სიზმარში მოგატყუა! ის სიზმრები ეშმაკისეულია.“

იბრაჰიმმა უთხრა:

„შენ ეშმაკი ხარ! ახლავე გაგვშორდი!“

ხელში შვიდი ცალი ქვა აიღო და ეშმაკს სამჯერ ესროლა.

ჰაჯობისას ეშმაკის ჩაქოლვის ტრადიცია აქედან წარმოიშვა. მათი მორჩილება და ღვთისთვის მინდობა ყველა ერთმორწმუნისთვის მაგალითად იქცა.

იბრაჰიმი ისმაილთან ერთად მინადან არაფატზე რომ მიდიოდა, ანგელოზები ძალზე ღელავდნენ და ერთმანეთს გაოცებით ეუბნებოდნენ:

„დიდება ალლაპს! ერთ შუამავალს მეორე შუამავალი მსხვერპლად მიჰყავს!“

იბრაჰიმმა ისმაილს სიმართლე უთხრა:

„შვილო, სიზმარში შენი მსხვერპლად შენირვა მებრძანა!“

ისმაილმა ჰქითხა:

„მამა, ეს შენ ალლაპმა გიბრძანა?“

„დიახ!“

„მამა! გააკეთე ის, რაც გებრძანა! ღმერთით მე მომთმენთაგანი ვიქწები!“ მან მამას ამცნო, რომ მზად იყო, თავი მსხვერპლად გაელო. როდესაც მამა დაამშვიდა, უთხრა:

„მამა! შენ მოითმინე მაშინ, როცა ნემუუდმა ცეცხლში ჩაგაგდო. ღმერთი შენი კმაყოფილი დარჩა. მეც თანახმა ვარ, მსხვერპლად შევენირო. ღმერთით მეც მომთმენი ვიქწები! შენთან, ამ ქვეყანასთან განშორების შემდეგ სამოთხეში წავალ! მე მხოლოდ იმაზედ ვწუხვარ, რომ მთელი ცხოვრების განმავლობაში შენი ხელით მსხვერპლად შენირული შვილის მონატრებას იგრძნობ. მამა! ნეტა, ცოტა ხნით ადრე დედას გამოვმშვიდობებოდით და გადავხვეოდით!“ იბრაჰიმმა უუპასუხა.

„შვილო, დედაშენის წინააღმდეგობას მოვერიდე!“

იმ დროს ისმაილი შვიდი თუ ცამეტი წლის იყო.

წმინდა ალი ალლაპის შუამავლის შემ-დეგ ნათქვამს გადმოვცემს:

„როცა ალლაპი იბრაჰიმს, მიწასა და ცას ათვალიერებინებდა, იბრაჰიმმა ვიღაცა ალლაპის მოწინააღმდეგე დაინახა. გამჩენს მის განადგურებას შეევედრა. სხვა მეამბო-ხე დაინახა, ისიც დასწყევლა და ისიც განადგურდა. კიდევ რომ ერთი მეამბოხე დაინახა, მასაც იგივე უსურვა და ისიც განადგურდა. და ასე კიდევ დამართა რამდენიმე ადამიანს. ამიტომაც უდიდესმა ღმერთმა იბრაჰიმს ასეთი ზემთაგონება მოუვლინა:

„იბრაჰიმ! შენ უეჭველად ხარ ის ადამიანი, ვისი ვეღრებაც კმაყოფილდება ხოლმე! ჩემი მონა-მსახურების განადგურება არ შემევედრო! რადგან მათ სამი თავისებურება ახასიათებთ:

1. მონა-მსახური ჩადენილს ინანიებს და მეც მის მონანიებას ვიღებ.

2. მას დარჩება შთამომავლობა, რომელიც მე მომიხსენიებს.

3. განკითხვის დღეს თუ მოვისურვებ ვაპატიებ ან დავსჯი.

სხვა თქმულების მიხედვით ეს ამბავი ასე გადმოიცემა:

„და ასე ვაჩვენებდით იბრაჰიმს ცათა და ქვეყნის მეუფებას, რათა ყოფილიყო მტკიცე მორწმუნეთაგანი.“ (სურა „ენამი“, აიათი 75)

შვილმა დიდი მორჩილებით უთხრა:

„წამიყვანე იქ, სადაც ჩემი წაყვანა გებრძანა!“

ამის შემდეგ იბრაჰიმმა შვილი დასაკლავად მოამზადა, ხელში დანა აიღო და ასე თქვა:

„ჩემო ალლაპო! ეს ჩემი შვილია. ჩემი გულის ნაყოფი და ჩემთვის ადამიანთა შორის ყველაზე საყვარელია!“

ალლაპის ბრძანებით მსხვერპლად შესაწირმა ისმაილმა მამას ასე ურჩია:

„მამა! რამდენიმე რჩევა მინდა მოგცე:“

1. ხელები და ფეხები კარგად შემიკარი, ტკივილისგან არ ავკანკალდე და რამე არ შემეშალოს;

2. კალთები აიკეცე, რომ ზედ სისხლი არ მიგეშეფოს;

3. დანა გალესილი იყოს, რომ სულის მიცემა გამიადვილდეს, თანაც შენც საქმეს სწრაფად მოამთავრებ;

4. დანას რომ გამომისვამ, სახეში არ შემომხედო! შესაძლოა, მამობრივა გრძნობამ ალლაჰის ბრძანების შესრულება დაგაგვიანებინოს;

5. ჩემი პერანგი დედას წაულე, დაამშვიდებს! მას ეტყვი, რომ შენი შვილი ალლაჰისან შუამავლად წავიდა.”

როცა იბრაჰიმი ამ სიტყვებს ისმენდა, თვალებიდან ცრემლები მოსდიოდა. მან ბევრი იტირა და ბოლოს თქვა:

„შვილო, ალლაჰის ბრძანების აღსასრულებლად რა საჭირო დახმარებას მიწევ!“ შემდეგ ხელები ცისკენ აღაპყრო და ლმერთს ასე შეევედრა::

„ლმერთო, ამ საქმეში მოთმინება და გამძლეობა მომეცი!“

ამ დროს ისმაილმა მამას უთხრა:

„მამა, ცის კარები გაიხსნა. გაოცებული ანგელოზები ლმერთს სეჯდეს უსრულებენ და ასე ევედრებიან: „ლმერთო, შენი კმაყოფილებისთვის ერთი შუამავალი მეორე შუამავალს მსხვერპლად სწირავს. შენ ისინი შეინყალე!“

შემდეგ მამა შეაგულიანა:

„მამა, სიყვარულის პირობა ბრძანების დროულად შესრულება! მიდი და რაც ნაბრძანები გაქვს, შეასრულე!“

იბრაჰიმი ისმაილი დააწვინა და უთხრა:

„შვილო! განკითხვის დღემდე მშვიდობით! განკითხვის დღეს კვლავ შევხვდებით!“

ისმაილს დანა მთელი ძალით ყელში გამოუსვა. იმ წამს ალლაჰი ჯებრაილს უბრძანა:

„დაეწიე! დანა მოატრიალე!“

ჯებრაილი იმ წუთშივე მოვიდა, გამოეცხადა და დანა შეაბრუნა. იბრაჰიმი დანა მძლავრად კვლავ გამოუსვა. დანამ ამჯერადც არ გასჭრა.

ალლაჰი ბრძანა:

„იბრაჰიმი სიზმარი ნამდვილად დაადასტურა. ერთგულება გამოიჩინა.“

ამის შემდეგ ჯებრაილმა ალლაჰის ბრძანებით სამოთხიდან ყოჩი ჩამოიყვანა და თექბირი წარმოსთქვა:

اللهُ أَكْبَرُ

ალლაჰჲ ექბერ, ალლაჰჲ ექბერ (ალლაჰი უდიდესია, ალლაჰი უდიდესია)

იბრაჰიმი ამ თექბირის გაგონებისთანავე პასუხად:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ أَكْبَرُ

ლა ილაჰ ილა ლლაჰ ჲ ექბერ (არ არსებობს ღმერთი გარდა ალლაჰისა. ალლაჰი უდიდესია) გაიმეორა.

შემდეგ ისმაილმაც თქვა:

اللهُ أَكْبَرُ وَاللَّهُ الْحَمْدُ

ალლაჰჲ ექბერ, ვე ლილლაჲილ ჲამდ (ალლაჰი უდიდესია, და ყველა ქება-დიდება მას ეკუთვნის)

ასე ჩაეყარა საფუძველი არეფეს დღეს, დილის ნამაზიდან დაწყებულ და ბაირამის მეოთხე დღის ნაშუადლევის ნამაზამდე გაგრძელებულ „თემრიქ თექბირებს“ (შეამხანაგებულ თექბირებს)

უდიდესი ღვთისადმი მადლიერებით გრძნობით სავსე მამა-შვილი სახლში დაბრუნდა. ჲაჯერი და ისმაილი ერთმანეთს გადაეხვივნენ. იბრაჰიმი კულავ სარასთან დაბრუნდა.

წმინდა ისმაილი

წმინდა ისმაილი მიეკუთვნება იმ შუამავალთა რიცხვს, რომელთა სახელებიც ყურანშია ნახსენები. მას „ზედიჲულლაჲ“ ეწოდება, რაც ალლაჰის მსხვერპლშესანირვას ნიშნავს. ისმაილი გახდა ჯურჰუმის ტომის შუამავალი. ეს ტომი იემენიდან წამოვიდა და ჲიჯაზის მხარეში დასახლდა. ისმაილი ალლაჰის მორჩილს ნიშნავს. მისი შესატყვისი ივრითზე ისმუელია. არაბულად გამოთქვამენ ისმაილს.

წმინდა ისმაილი ჯურჰუმიელების ბავშვებთან ერთად გაიზარდა. მათგან ისრის სროლა ისნავლა. ახალგაზრდობაში ისრებს ძალიან კარგად ისროდა.

ერთხელ ესლემის ტომში ისრების სროლაში შეჯიბრი ჩაატარეს. (წმინდა მუჰამედ შუამავალი ს.ა.ს) მათთან მიყიდა და უთხრა:

„ისმაილის შთამომავლებო! ისრები ისროლეთ! თქვენი წინაპარიც მოხერხებული მეისრე იყო.“ (ბუჰარი, ენბია, 9)

ისმაილმა მამის გარდაცვალების შემდეგ ქაბასა და ჰაჯობის ღვთისმსახურება გააგრძელა. პირველი, რაც გააკეთა, იყო ის, რომ ქაბას ფარდა ჩამოაფარა. უდიდესმა ალლაჰმა მას შუამავლობა უბოძა. ის, ჯურჭუმისა და ამალიქას ტომებთან ერთად, იემენის ტომების, მერიბისა და ჰადრანმევის მხარეების შუამავლადაც მოევლინა. წმინდა ისმაილი იქ ჭეშმარიტ რწმენას ორმოცდაათი წლის განმავლობაში ქადაგებდა. ზოგმა ირწმუნა, ზოგმა-არა, იქ მორწმუნები ძალიან ცოტანი იყვნენ. ისმაილისთვის მოვალეობას მოთმინებითა და სიმტკიცით ასრულებდა.

წმინდა ისმაილი სიტყვის ერთგული, ნამაზის შესრულებისა და ზექათის გადახდის მბრძანებელი, ალლაჰმის კმაყოფილების მომპოვებელი შუამავალი იყო. ეს აიათშიცაა ნაბრძანები:

„და ახსენე წიგნში ისმაილი: უეჭველად, იგი აღთქმის ერთგული, შუამავალი და მაცნე იყო!

და იგი უბრძანებდა თავის ხალხს ლოცვასა და ზექათს, და მან მიაღწია თავის ღმერთთან კმაკოფილებას.“ (სურა „მერიემი“, იათი 54, 55)

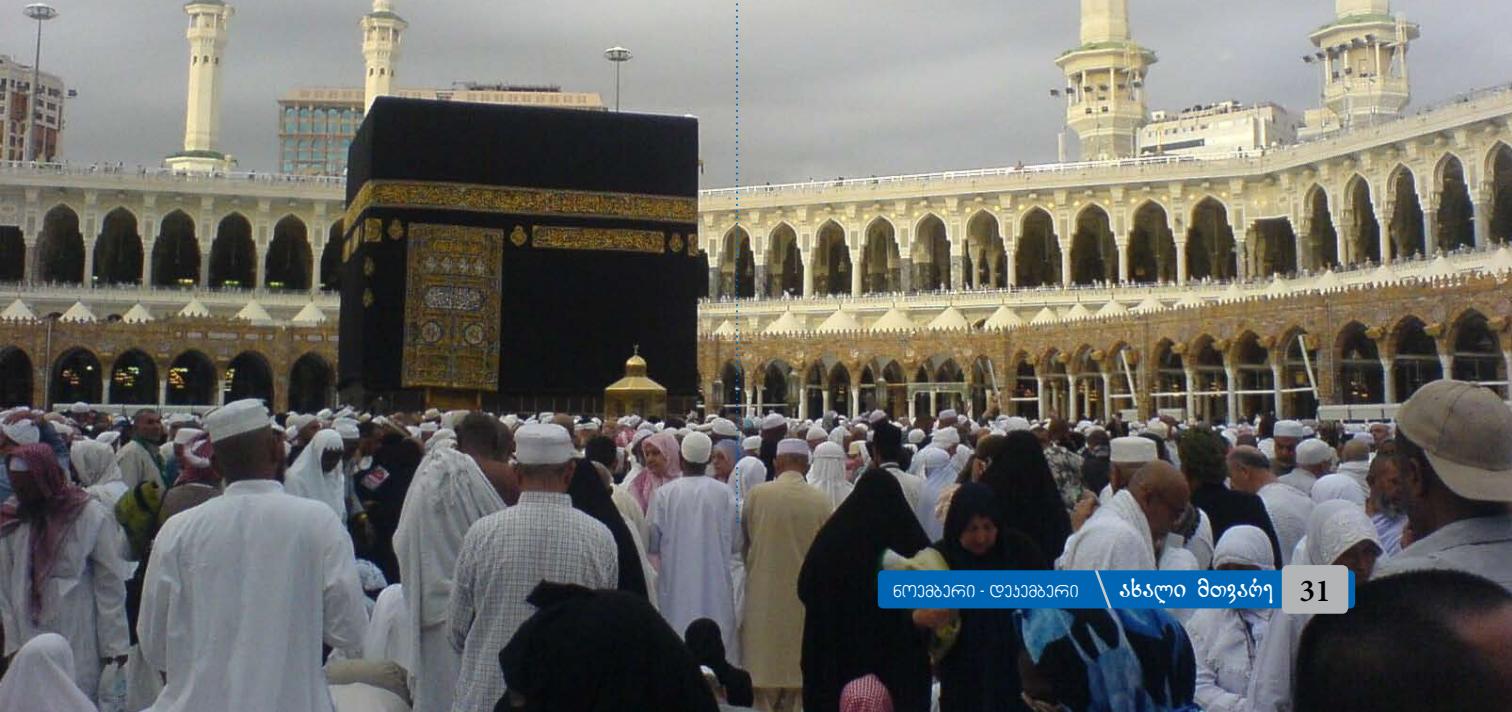
წმინდა იბრაჰიმისა და ისმაილის ჰა-

ჯობა ღვთის მოიმედისა და მორჩილების სიმბოლოა. ის ადამიანს მიწიერი მისწრაფებებიდან ათავისუფლებს და ღვთიურ სამყაროში, მორჩილებითა და გამჩენის ნდობით შეჰქავს. ჰაჯობა ღვთის სიყვარულით აღვსილი გულის მონა-მსახურეობრივი მოვალეობაა. ჰაჯობის ღვთისმსახურებისას ადამიანი იპრამს რომ ჩაიცვამს, ამქვეყნიურისგან სრულიად თავისუფლდება და მისი გული მხოლოდ ღვთისადმი ვედრებითაა და კავებული. ამის შესახებ უდიდესი ღმერთი ყურანში ბრძანებს:

„ჰაჯობა ცნობილ თვეებშია და ვინც ამ დროს აღასრულებს ჰაჯს, არ ეთანაცხოვროს (ქალს), არ იბილნოს, არ იჩხუბოს ჰაჯის დროს; და რასაც კარგს იქმთ, ამას უწყის ალლაჰი: გაიმზადეთ საგზალი, მაგრამ საუკეთესო საგზალი, უეჭველად, ღვთისმოშიშობაა. ჰეი გონიერნო, გეშინოდეთ ჩემი!“ (სურა „ბაყარა“, იათი 197)

აქედან ჩანს, რომ, როცა ადამიანს იპრამი აცვია, ერთი ბალახის მოგლეჯა, ერთი თმის ბენვის ამოძრობაც კი ცოდვაა. ამ დროს ნადირობა, სქესობრივი კავშირი, ღვთის ბრძანებებისა და აკრძალვების დაუმორჩილებლობა, ჩეუბი არ შეიძლება. ყველა არსებისადმი გულისხმიერება უნდა გამოვიჩინოთ იმის გამო, რომ ისინი ღვთის გაჩენილნი არიან.

ჰაჯობის ღვთისმსახურებაც გვაჩვენებს, რომ ცოდვები მოგვეტევება მხოლოდ ვეღრებით, ღვთის იმედად ყოფნითა და მასზე მინდობის შემდეგ შესრულებული ღვთისმსახურების ბარაქით.

რაში ბოლოვაპი

ყურბან ბაირაմი

ბაირამი არის ყველა მუსლიმის დღე-სასწაული. ჯამაათით ბაირამ ნამაზის შესრულება არის მორწმუნეთა ძმობისა და ერთობის სიმბოლო. ბაირამი წარმოადგენს ალლაჰის წყალობას, ის მუსლიმთა შერიგებასა და დაახლოებაში დიდ როლს ასრულებს. ბაირამი ამავდროულად ერთმანეთის მონახულების დღეებია.

მუსლიმებს წელიწადში ორი რელიგიური დღესასწაული გვაქვს:

1. რამაზან ბაირამი
2. ყურბან ბაირამი

ვისთვისაც ჯუმა ნამაზი აუცილებელია, ბაირამ ნამაზი ვაჯიბს ანუ სავალდებულოს წარმოადგენს. ბაირამ ნამაზი შედგება ორი მუხლისგან და სრულდება ჯამაათით. ამ ნამაზში ეზანი და ყამეთი არ იკითხება. ამ დროს ხუთბე (ქადაგება) არის სუნეთი და იკითხება ნამაზის შემდეგ. (ჯუმა ნამაზის ხუთბე (ქადაგება) არის ფარძი და იკითხება ფარძი ნამაზის წინ).

ბაირამ ნამაზი სხვებისგან იმით განსხვავდება, რომ მასში არის ექსი დამატებითი თექბირი: სამი პირველ მუხლზე და სამიც—მეორეზე. ამას „ზევაიდი“ ანუ დამატებითი თექბირები ეწოდება.

როგორ სრულდება ყურბან ბაირამის ნამაზი?

პირველი მუხლი:

1. ჯამაათი იმამის უკან რიგებად დგება. წარმოთქვამენ განზრახვას: „განვიზრახე, ალლაჰისთვის, იმამზე მიყოლით ყურბან ბაირამის ნამაზის შესრულება“.

2. იმამი აღმართავს ხელებს და წარმოთქვამს: „ალლაჰჲ ექბერ“, ჯამაათი იმეორებს ამ სიტყვებს, შემდეგ მომლოცველები

ხელებს მუცელზე იწყობენ.

3. იმამი და ჯამაათი ჩურჩულით კითხულობენ ვედრება „სუბჰანელლაჰს“. ამის შემდეგ წარმოითქმება სამი დამატებითი თექბირი შემდეგნაირად:

პირველი თექბირი: იმამი ხმამალლა (ჯამაათი ჩურჩულით) წარმოთქვამს თექბირს „ალლაჲ ექბერ“, აღმართავს რა ამ დროს ხელებს (როგორც საწყისი თექბირის დროს), შემდეგ ხელებს დაბლა დაუშვებს.

მეორე თექბირი: ხანმოკლე პაუზის შემდეგ, იმამი ანალოგიურად წარმოთქვამს მეორე თექბირს და ხელებს უშვებს.

მესამე თექბირი: გააკეთებს რა მცირე პაუზას, იმამი წარმოთქვამს მესამე თექბირს და ხელებს მუცელზე იწყობენ. ჯამაათი იმამის ყველა მოქმედებას იმეორებს.

4. იმამი ჩურჩულით წარმოთქვამს „ეღუზუბილლაჰს“, ხმამალლა კითხულობს სურა „ფათიჰას“ და ყურანიდან სხვა სურას. ჯამაათი ამ დროს არაფერს კითხულობს, მხოლოდ იმამს უსმენს.

5. იმამი და ჯამაათი ასრულებენ რუქულს და ორ სეჯდეს, რის შემდეგაც დგებიან მეორე მუხლზე და ხელებს მუცელზე იწყობენ.

მეორე მუხლი:

6. იმამი ჩურჩულით კითხულობს „ბისმილლაჰს“, შემდეგ ხმამალლა სურა „ფათიჰას“ და სხვა სურას. შემდეგ ისევე, როგორც პირველ მუხლზე, იმამი რუქულის შესრულებამდე ხმამალლა წარმოთქვამს სამ თექბირს „ალლაჲ ექბერ“, აკეთებს რა პაუზებს მათ შორის. მესამე თექბირის შემდეგ, ხელების შეუერთებლად, ისევ წარმოთქვამს რა „ალლაჲ ექბერს“, ასრულებს რუქულსა და

ორ სეჯდეს, რის შემდეგაც ვსხდებით.

7. ამ მდგომარეობაში იმამი და ჯამაათი ჩურჩულით თანმიმდევრულად კითხულობენ: „ეთოვათუს“, „სალავათს“, ვედრება „რაბქენაა აათინაა-რაბქენელფირლის“—ს შემდეგ აძლევენ სალამს — თავს აპრუნებენ ჯერ მარჯვნივ, შემდეგ მარცხნივ, რა დროსაც წარმოთქვამენ: „ეს სელაამუ ალეიქუმ ვე რაპეტულლაჲ“. ნამაზის შემდეგ იმამი კითხულობს ხუთბეს (ქადაგებას).

თეშრიყ თექბირები

ყოველი ფარძი ნამაზის შემდეგ, ბაირამის წინა (ამ დღეს არეფე დღეს უწოდებენ) დღის დილის ნამაზიდან იწყება და ყურბან ბაირამის მეოთხე დღის ნაშადლევის ნამაზის დროს მთავრდება, ის სულ 23 ნამაზის დროს მოიცავს. ამ ხნის განამვლობაში ყოველი ფარძი ნამაზის დასასრულს იკითხება:

الله أكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَاللَّهُ الْحَمْدُ

„ალლაჲ ექბერ, ალლაჲ ექბერ, ლა ილაჲ ილლელლაჲ ალლაჲ ექბერ, ალლაჲ ექბერ ვე ლილლაჲილ ჰამდ“. (ალლაჲ უზენაესია, ალლაჲ უზენაესია, არ არსებობს ღვთაება გარდა ალლაჲისა, ალლაჲ უზენაესია, მხოლოდ მას ეკუთვნის ჭეშმარიტი მადლიერება) ამ თექბირების წარმოთქმა ვაჯიბი ანუ საგალდებულოა, რომელსაც „თეშრიყ თექბირები“ ეწოდება. უნებლიერ გამოტოვების ან დავიწყების შემთხვევაში მისი ანაზღაურება არ არის აუცილებელი.

ეს თექბირი, როგორც ჯამაათისთვის, ასევე თითოეული ადამიანისთვის, ვინც მოგზაურობაში არ იმყოფება, ქალი იქნება თუ მამაკაცი, სავალდებულოა.

თუ ვინმეს ამ დღეებში ნამაზი გამოტოვებული ჰქონდა და მის ანაზღაურებას თეშრიყ თექბირების დღეებში აპირებს, მაშინ მათი შესრულების შემდეგ თეშრიყ თექბირები უნდა იკითხოს. ხოლო თუ ის მათ ამ დღეების შემდეგ აანაზღაურებს, თეშრიყ თექბირი არც მაშინ იკითხება.

ქმედებები, რომელთა შესრულება ბაირამ დღეებში სასურველია:

დილით ადრე ადგომა, ღუსლის ანუ დიდი განბანვის შესრულება, ყველაზე ლამაზი ტანსაცმლის ჩაცმა. მამაკაცებმა ნელსაცხებლები უნდა იპკურონ და მეჩეთში წავიდნენ. გზაზე თავაზიანები უნდა იყვნენ, ღარიბებს მოწყალება მისცენ, ერთმორწმუნებას დღესასწაული მიულოცონ, ერთმანეთს სახემლიმარი შეხვდნენ. ბაირამ დღეებში მეგობრები და ნათესავები უნდა მოვინახულოთ, წყენა ვაპატიოთ და წაჩინებულები შევარიგოთ. გარდა ამისა, გარდაცვლილი ნათესავებისთვის მოწყალება გავცეთ, მათი საფლავები მოვინახულოთ, მათვის ყურანი და ვედრებები ვიკითხოთ. დღესასწაულებზე ბავშვებისთვისს საჩუქრებსა და ახალ ტანსაცმელს ყიდულობენ.

ეს არის ძირითადი ქმედებები რომლებიც სადღესასწაულო დღეებში უნდა შესრულდეს.

განვითარებული მოწვევის მიზანი

სწორად შევხედოთ რეალობას

ძალდატანებით არავინ არ იღებს ისლამის. სამწუხაროდ, დღეს ისლამის გავრცელებას ხელს უშლიან მავანნი და მავანნი, ყველა ღონის იყენებენ იმისთვის, რომ ისლამი ჩაახშონ. ისლამს ცილს სწამებენ, ისლამს ტერორიზმთან აიგვებენ, სინამდვილეში კი ისლამს ტერორიზმთან არანაირი კავშირი არ გააჩნია. სანამ წმინდა მუჰამედი შუამავლობის მისიას იტვირთავდა, ის ხალხში ყოველთვის უდიდესი ღირსებითა და პატივისცემით სარგებლობდა. მაშინ, როდესაც არაბეთში სრული მევახშეობა იყო გავრცელებული, როდესაც ყოველი მეორე ტყუილს ლაპარაკობდა, მაშინ, როდესაც ქალებს ნივთად იყენებდნენ, მაშინ, როდესაც გოგოებს ცოცხლად მარხავდენ და მრავალი სხვა არაადამიანური სისაძაგლე ხდებოდა, სწორედ მაშინ მუჰამედს (ს.ა.ვ) ზედმეტს სახელად "სანდო" ს ეძახდნენ, რადგან ის არ ტყუოდა, რადგან ის არ ქურდობდა, რადგან ის პატივს სცემდა ყველა ადამიანს, რადგან ის, როდესაც ამანათს ჩაიბარებდა, ისევე ხელუხლებელად თავის პატრონს ჩაიბარებდა. ის იყო ძალზე პატიოსანი, ნამუსიანი და სამართლიანი პიროვნება.

ერთხელ, როდესაც მას მთავარანგელოზი ჯებრაილი მოევლინა, აცნობა, რომ მას ახლობლებისთვის, ნათესავებისთვის და მეზობლებისთვის გაემუდავნებინა, რომ ის იყო "ღმერთის შუამავალი." როდესაც მან მისი ახლობლები შეკრიბა ერთ-ერთ მთასთან, ხალხს შემდეგი სიტყვებით მიმართა: „ეი, ძვირფასო ხალხო, ახლა ამ მთის უკან მტერია და ჩვენ დასაპყრობად მოდისო, რომ გითხრათ, დამიჯერებთ?" ხალხმა ერ-

თხმად უპასუხა: "რა თქმა უნდა დაგიჯერებთ. ომუჰამედ შენ ხომ არასდორს ტყუილი არ გითქვამს, შენ ხომ სანდო ადამიანი ხარ". ამის შემდეგ შუამავალმა თქვა, „მაშ, მე თქვენ გეუბნებით, რომ მე ვარ ღმერთის მიერ მოვლენილი შუამავალი, მან ამირჩია მე, როგორც შუამავალი". ამ სიტყვების გაგონებაზე ხალხმა წმინდა მუჰამედი (სავ) აბუჩად აიგდო, მას დასცინა, ზოგმა მას გიუი უწოდა, ზოგმა -პოეტი, ზოგმა ჯადოქარი და ზოგმაც რა არა. ის სანდო, რომელსაც ასე ძალიან ენდობოდნენ, ყველა მათგანმა მიატოვა, ყველა მათგანმა ცილი დასწამა, აი ზუსტად იმ დროიდან დაიწყო ისლამის შეურაცხყოფა, ისლამის ჩასახშობი ცილისწამება. ერთი სიტყვით, ისლამის გასანადგურებლად და ჩასახშობად მრავალი სიცრუე გამოიგონეს, მაგრამ მიუხედავად ყოველივე ამისა, ისლამიმა ჩვენამდე უცვლელად მოაღწია, მას შემდეგ ყოველდღე ასობით ადამიანი ისლამს ეზიარება, მაგრამ როგორც მაშინ, ახლაც ხელს უშლიან ისლამის ზიარებას. მისი მიმდევარი ხალხის შესაძლებლად უამრავ ტყუილს ლაპარაკობენ, უამრავ აუგს ამბობენ მის ჩასახშობად და მის გასანადგურებლად ყველანაირ ღონეს ხმარობენ. მაგრამ ვერანაირი ძალა მას ვერ ჩასახშობს, ვერანაირი ძალა მის გავრცელებას წინ ვერ აღუდგება. მრავალი საუკუნეა ისლამს ებრძვიან და უამრავი ადამიანი კიდე ვერ ხედავს იმას, რომ ყოველივე ამის მიუხედავად, ისლამი მაინც იმარჯვებს და მომავალშიც გაიმარჯვებს.

ნებაზის ტერორის თუ პრა

ჰიდაზნისთვის ბერძოცეანის

შერქმევა?

„არ მოუხმოთ ერთმანეთს შეურაცხმოფელი მეტსახელებით“. (სურა ჰუჯურათი, აიათი 11)

მოცემული აიათი აშკარად ასახავს, იმას, თუ რაოდენ ცუდია და აკრძალულია შეუფერებელი მეტსახელის შერქმევა. ებუ ჯუბეიე, (ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი) გადმოგვცემს: „უმეცრების ხანაში არ-სებობდა ადათი; ყველას ორი სახელი უნდა რქმეოდა, რაც შემდგომში ზეგარდმოვლენიდი აიათით აკრძალული იქნა. უზენაესი ალლაჲი გვიბრძანებს: „ერთმანეთს ცუდი მეტსახელებით არ მიმართოთ“ წმინდა აიათი ჩვენი ანუ ბენი სელემეს ტომის შესახებ იქნა ზეგარდმოვლენილი. როდესაც ჩვენთან წმინდა შუამავალი მობრძანდა, მაშინ ყველა ჩვენგანს ორი ან უფრო მეტი, შერქმეული სახელები გვქონდა. ერთხელ, წმინდა შუამავალმა ისინი დაარიგა: „ასე არ მიმართოთ ერთმანეთს“, სწორედ ამის შემდეგ შეურაცხმოფელი მეტსახელებითმიმართვის ამკრძალავი აიათი ზეგარდმოვლინა. გარდა ამისა, სხვა გადმოცემის მიხედვით, ერთხელ, ებუ ზერა შუამავლის გვერდით მდგომ პიროვნებას ეკამათებოდა, რომელსაც არასასურველი მეტსახელით მიმართა!“ ასეთი სახის მიმართვის შემდეგ წმინდა შუამავალმა ებუ ზერს ჰკითხა: „შენ მასში რაიმე სიწილეს ან სიშავეს ხედავ? შენ მხოლოდ ღვთისმოსაობით შეძლებ მასზე უპირატესი იყო“

უზენაესი ალლაჲი ნებისმიერი სახის ცუდი მეტსახელის შერქმევას კრძალავს. გამომდინარე აქედან, მუსლიმს არ აქვს

უფლება, რომ სულიერ ძმას მისთვის არასა-სიამოვნო სახელით მიმართოს. იმამი ნევევი შეურაცხმოფელი მეტსახელის შერქმევას ჰარამად მიიჩნევს. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ მეტსახელების შერქმევის სხვადასხვა ფორმები არსებობს. ისინი შეიძლება შემდე-გი თანმიმდევრობით ჩამოვთვალოთ.

აგრეთვე დაუშვებელია, ვინმეზე ურნ-მუნითი ან ფარისევლით მიმართვა. რაიმე სახის ისეთი ფიზიკური ნაკლოვანების გამო, როგორიცაა კოჭლობა, უსინათლობა და სხვა, მორნმუნისთვის მეტსახელის შერქმევა სასტიკად აკრძალულია. ვინმეზე, მისი დედის, მამის, ან კიდევ ოჯახის რომელიმე წევრის ნაკლოვანებიდან გამომდინარე ცუდი მეტსახელის შერქმევა, ან რომელიმე მუსლიმის ადრინდელი რჯულიდან გამოყოლილი, ცუდი ზედმეტსახელით მოხ-სენიება არც ერთ ვარიანტში ნებადართული არ არის.

აკრძალულია, ისეთი მეტსახელებით მიმართვა, რომლებიც პიროვნების ღირსებას ლახავს. თუმცა მოსაფერებელი და სა-სიამოვნო მეტსახელების შერქმევა კი ნება-დართულია და არანაირაკრძალვით ხასიათს არ ატარებს. აღნიშნულ საკითხთან დაკა-ვშირებით წმინდა შუამავალი გვასწავლის: „მუსლიმის მოვალეობათაგან ერთ-ერთი მორნმუნე ძმისთვის სასიამოვნო სახელის დაძახებაა“. გამომდინარე აქედან, კარგი მეტსახელის შერქმევა, რომელშიც პიროვნების საუკეთესო ხასიათი იქნება გამოხა-ტული, სუნნეთად არის მიჩნეული. მართ-ლაც, უმეცრების ეპოქაშიც და ისლამის

პერიოდში, თითქმის არ არსებობდა ისეთი ცნობილი ადამიანი, რომელსაც მეტსახელი არ ჰქონოდა. მაგალითად, კეთილშობილ ებუ ბექრს — „სიდდიყს; ანუ ერთგულს, უღალატოს“, ომერს — „ფარუყსანუსამართლიანს“, ჰამზას — „ესედულლაპს; ანუ ალლაპის ლომს“, ხოლო ჰალიდს — „სეიფულლაპს; ანუ ალლაპის ხმალს“ უწოდებდნენ. ასეთი სასიამოვნო მეტსახელები, არაბეთშიც და სხვა ქვეყნებშიც, როგორც საუბრის დროს, ასევე წერილებში, დღესაც გამოიყენება.

ეს ყველაფერი ნათლად განმარტავს, რომ ისლამი მოუწონარ, ადამიანში ნაკლოვანებების გამომხატველ და მის დამამცირებელ მეტსახელებს კრძალავს. მაგრამ საალერსო და სასიყვარულო მეტსახელების შერქმევა არავითარ პრობლემას წარმოადგენს:

მაგალითად: 1. მეტსახელი, რომლიდანც ბოროტება არ გამოსჭვივის. ასეთი მეტსახელები ადამიანის ცნობისთვის გამოიყენება. მაგალითად ჰადისებში გვხვდება შემდეგი მეტსახელებით: „სულეიმან იბნ ელ-ამეშ (მოჭუტულ თვალება), ვასილ ელ-აჰდაბ (მრუდე).

2. სახელების აღრევის თავიდან ასაცილებლად დარქმეული მეტსახელები. არიან პიროვნებები, რომლებიც ერთი და იგივე სახელს ატარებენ. იმისათვის რომ ისინი ერთმანეთში არ აგვერიოს, სათანადო მეტსახელებით შეიძლება მოვახსენიოთ. მაგრამ ეს მეტსახელები არ უნდა იყოს დამამცირებელი.

3. მოფერების მიზნით დარქმეული მეტსახელები. მაგალითად: ებუ ჰურეირე, (კატის მამა, მისი ნამდვილი სახელია აბდურრაჰმანი) ებუ თურაბი (მინის მამა, მისი ნამდვილი სახელი ალი იყო).

„...და არ მოსცხოთ ჩირქი ერთმანეთს და არ მოუხმოთ ერთმანეთს შეურაცხებული მეტსახელებით. რწმენის მიღების შემდგომ რაოდენ ცუდი თვისებაა სისაძაგლე. ხოლო ვინც არ მოინანიებს, სწორედ, რომ ეგენი არიან უსამართლონი“ (სურა ჰუკურათი, აიათი 11)

წმინდა აიათი შეიძლება შემდეგნაირად განვმარტოთ

1. გამომდინარე იქიდან, რომ დაცინვა, გაკილვა, დამცირება და ცუდი მეტსახელის დარქმევა ცოდვაა, მისი ჩადენის შემთხვევაში საჭიროა, სინანულის გამოხატვა. .... ვინც არ მოინანიებს, სწორედ, რომ ეგენი არაინ უსამართლონი“ ვინაიდან, იგი თავისი საქციელით უსამართლოდ ისე, როგორც სხვებს, ასევე საკუთარ თავს მოექცა, რაც საიქიო სასჯელის საბაბი გახდება.

2. ზემოთმოცემულ აიათში აღნიშნული აკრძალვები პატარ ცოდვათა რიგში შედის. მისი ერთხელ ჩადენით, ადამიანი არც ცოდვილი გახდება და არც უსამართლო, თუმცა სისტემატურად ამის გაკეთებით, ჩვევად გადაექცევა და მაშინ ნამდვილი უსამართლოც გახდება. უფრო მეტიც, ყურანის განმმარტებელი ნისაბური აღნიშნავს: „შარიათით აკრძალული ქცევის სისტემატიკურად გამეორება ურნმუნოების ტოლფასია. ვინაიდან ცოდვის ჩამდენი, გაჯიუტებული ადამიანი, აკრძალულ ქცევას ნებადართულ მდგომარებაში მოიყვანს, რაც უსამართლოს თანასწორია. გამომდინარე აქედან, ისეთი ცოდვების ხშირად ჩადენას უნდა ვუფრთხილდეთ, რომლებიც ადამიანს ცოდვილის სახელს მოუპოვებს. თუ მოხდება ისე, რომ ადამიანი ასეთი ცოდვების ჩადენას შეეჩვევა, დაუყოვნებლივ უნდა მოეგოს გონია და მოინანიოს“.

ବେଳାତ୍ମକ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ

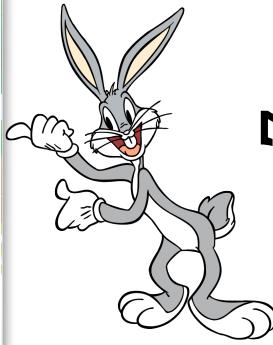
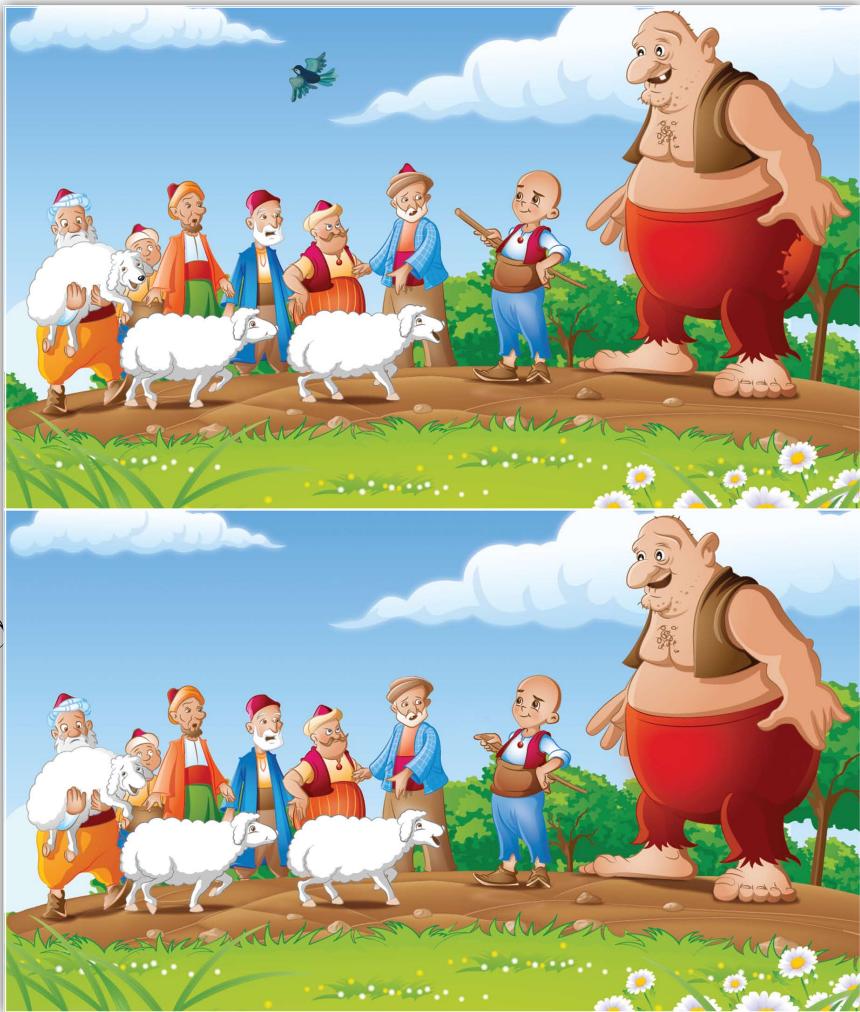
କାର୍ତ୍ତବ୍ୟକ୍ଷୁଣ ନୃତ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ମହିତାଫ୍ଲାମ ରୂପ “ହିନ୍ଦୁକାଳ” ଫାବିଲାଙ୍ଗୁରୀଳ

38 - ଦକ୍ଷିଣ 7 ଗାନ୍ଧିକୀୟମା

38- Տանաօժիշտություն գրեցողն

39 - ማኝጂ

40 - ፊርማዎች

იპოვეთ სულათებს ჰორის 7 განსხვავება

კაბაზშვილი ფესტივალი

1. ჰიჯრეთით რომელ წელს გახდა მუსლიმების თვის მარხვა აუცილებელი?
  - ა. ჰიჯრეთით მე-2 წელს შაბანის მთვარეში
  - გ. ჰიჯრეთით მე-10 წელს რამაზნის მთვარეში
  - ბ. ჰიჯრეთით მე-4 წელს რეჯების მთვარეში
  - დ. ჰიჯრეთით მე-9 წელს საფერის მთვარეში
2. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი არ სრულდება რამაზნის მთვარეში?
  - ა. ფითრის მოწყალების გაცემა
  - გ. ზექათის გადახდა
  - ბ. სავალდებულო ყურბანის დაკლა
  - დ. ოერავიჲ ნამაზი
3. რისი გაკეთება ეკრძალება მარხულ მუსლიმს დღის განმავლობაში?
  - ა. წავიდეს მოგზაურობაში
  - გ. მიირთვას საჭმელი
  - ბ. შეასრულოს დვითისმსახურება
  - დ. მოინახულოს ავადმყოფი
4. ვინ არის ვალდებული გადაიხადოს ფითრის მონაცემება?
  - ა. ლარიბი მუსლიმი
  - გ. არამუსლიმი
  - ბ. მდიდარი მუსლიმი
  - დ. არასრულნლოვანი პატარა
5. რამდენი საათით განისაზღვრება დღის განმავლობაში მარხვის დრო?
  - ა. 18 საათით და 30 წუთით
  - გ. 24 საათით
  - ბ. ცისკარიდან მზის ჩასვლამდე
  - დ. დღის ნამაზიდან ძილისწინა ნამაზამდე
6. როდის არ შეიძლება მარხვის გადავადება?
  - ა. მოგზაურობის დროს
  - გ. უნარშეზღუდული მოწყებულობის დროს
  - ბ. ავადმყოფობის დროს
  - დ. მარხვისთვის შესაბამისი პირობების დროს

სუკუმარი

შეავსეთ სუდოკუ ისე, რომ გამოტოვებულ უჯრებში ჩაწეროთ ციფრები 1-დან 9-მდე, ოდონდ არცერთ ჰორიზონტალურ მნირივში, ვერტიკალურ სვეტში და კვადრატში, რომლებიც 9 უჯრისაგან შედგება, არ უნდა იყოს ორი ერთნაირი ციფრი.

გარტივი

1	9	5	7			6		
				8	9	3		7
			5	6	2	9		
5	7	9	4			2		3
2			8	3			9	
8	3	6			7			5
4	1	7		9	8	5	2	
			2		4		6	
9	6			5	1	8	7	

რთული

	3	6		9				8
	5		6					7
		7	4	2	3		5	1
	1	9						
5	4				8	6		3
						1	2	6
2				8	3	9	7	
9				1	5			2
7		5				9		

აქტისა

080რტივი

9	6	2	3	5	1	8	7	4
3	5	8	2	7	4	1	6	9
4	1	7	6	9	8	5	3	2
8	3	6	9	2	7	4	1	5
2	4	1	8	3	5	7	9	6
5	7	9	4	1	6	2	8	3
7	8	3	5	6	2	9	4	1
6	2	4	1	8	9	3	5	7
1	9	5	7	4	3	6	2	8

080რტივი

7	8	5	2	6	4	9	1	3
9	4	3	1	5	7	8	6	2
2	6	1	8	3	9	7	4	5
3	7	8	5	4	1	2	9	6
5	2	4	9	8	6	1	3	7
9	1	9	3	7	2	5	8	4
8	9	7	4	2	3	6	5	1
4	5	2	6	1	8	3	7	9
1	3	6	7	9	5	4	2	8

სიყვარული

სამყარო სიყვარულზეა დაფუძნებული და ყველაფერი, რაც ჩვენს ირგვილივ არსებობს, სიყვარულისგან წარმოიშობა. მართლაც, ყველაფრის მიზეზი სიყვარულია. სიყვარულით ხდება ადამიანთა თემის განმტკიცება, ის ოჯახის წევრებს ერთმანეთის მიმართ პატივისცემისა და მოწინების ჩარჩოში აკავებს. ის ოჯახური კერების მორთულობაა. სიყვარული არის სიხარული, რომელიც ადამიანთა გულებს ასუფთავებს. ის ღვთისნიერების, სულგრძელობისა და კაცთმოყვარეობის წყაროა. ეს გრძნობა რომ არ ყოფილიყო, მშობლებს თავიანთი შვილები არ ეყვარებოდათ, ხოლო შვილები მათ მიმართ პატივისცემას არ გამოიჩენდნენ და მათი კეთილგანწყობის დამსახურებას არ შეეცდებოდნენ. ადამიანი დაბადებულია იმისათვის, რომ უყვარდეს და საყვარელი იყოს, ვინაიდან სიყვარულის გამოვლინება არის იმის მიზეზი, რომ უყვარდეთ. ამიტომ ადამიანმა ყველაზე ამაღლებული სიყვარული, უპირველეს ყოვლისა, უზენაესი ალლაჟის მიმართ უნდა გამოიჩინოს, რათა წყალობა და თავის ცოდვების მიტევება დაიმსახუროს.

სიყვარული არის ღვთიური წყალობა, ადამიანთათვის ბოძებული და თუ მის სწორ რეალიზებას მოვახდენთ, ის ადამიანის მოწიფულობასა და სრულყოფილებას გაზრდის. ჯალალედინ რუმმა სიყვარულზე შემდეგი სიტყვები თქვა: „სიყვარულის წყალობით ამღვრეული წყალი ცრემლივით გამჭვირვალე ხდება. ყველა მწუხარება სიყვარულის წყალობით იკურნება. სიყვარულისგან ხელმწიფებიც კი მონად იქცევიან“. თუ ადამიანი მოინდომებს, ყველაფერში იპოვის იმას, რაც სიყვარულის ღირსია. საჭიროა მხოლოდ ამ სილამაზის დანახვა. მხოლოდ უნდა მივიღოთ, რომ „არსებული შექმნილია გამჩენის მიერ“. ჩვენმა საყვარელმა შუამავალმა თავის ერთ-ერთ ძვირფას ჰადისში ბრძანა:

„არ გელირსებათ სამოთხეში მოხვედრა, სანამ ალლაჟის მორწმუნე, ჯეშმარიტი მუსლიმები არ გახდებით. ხოლო მუსლიმები ვერ გახდებით იმ დრომდე, სანამ ერთმანეთს არ შეიყვარებათ“.

(რიაზუს სალიპინი. ტ.2, ჰადისი 851)